

Genomineerde studiprojecten

Studenten Maaskantprijs 2025

Voor de Studenten Maaskantprijs 2025 zijn 23 studiprojecten genomineerd uit de studio's van het studiejaar 2024/2025.

Studenten hebben zelf voor hun studio één project genomineerd dat te zien is in de tentoonstelling. Dit doen zij tijdens een reflectiebijeenkomst bij afronding van elke studio.

Na het bespeken van de studio-opgave kiezen de studenten één genomineerde die "de opgave beantwoordt vanuit een vooruitstrevende uitdrukking of toepassing van het ontwerpvak en een uitgesproken maatschappelijke betrokkenheid".

Dit is de huidige interpretatie van de oorspronkelijke beschrijving van de prijs, die sinds 1969 voor het eerst werd uitgereikt aan een student "die door kwaliteit en karakteristiek van het studieresultaat een (culturele) bijdrage heeft geleverd aan onderwijs, onderzoek en praktijk van architectuur of stedenbouw".

Een van de projecten is het resultaat van een samenwerking tussen twee studenten.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Genomineerde studiprojecten

Studenten Maaskantprijs 2025

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Adriaan Kadijk - Vitaliteit Van Structuur

Aron Jansen - Women Voor Iedereen In De Kop Van Feijenoord

Boris Maas - Berkenhof Emma

Corné bij de Vaate - Embraced Columns

Dylan van der Burgt - The Cathedral Of Work

Elias T'Joens - End:

Floor Skrabanja - De Getijdenwerf

Furkan Cinar - Van Tonen Naar Zorgen

Jasper Peters - Een Zee Van Mogelijkheden

Jasper Peters - Logistiek & Leefbaarheid In Beweging

Jeanine van Steenselen - Nestas

JJ van Elswijk - From Survival To Recovery

Joep Vugts - Zonder Wrijving Geen Glans

Leonoor van Dijk - DOMA

Linde Spuijbroek - MZO

Mari-Lynn Kieviet - New History

Matteo Rizzo - Stacked Spaces

Maura Put - Between Grounds

Merve Coban-de Rooij - Park Haven Negentig

Pim van Adrichem - Bridge The Community

Quintus Drop - Agriforma Circularis

Shamal Soltani en Winston Jacques - BioRegio ZeeLand

Stef Vellekoop - Goudse Bodemwaag

STUDIO 6

BOEDAPESTER PALAZZO

Categorie
GROOT GEBOUW, A

Docenten
HANS VAN DER HEIJDEN
THEO VAN DE BEEK
HARMEN VAN DER WILT

Door het gebruik van opengewerkte isometrieën en minitieuze traveestudies onderzoeken wij de bruikbaarheid van het palazzotype voor de huidige woningbouwopgave.

Wij gaan op zoek naar de vitaliteit en duurzaamheid van de woningtypologie in de stad Boedapest. Boedapester traditionele stadsblokken bevatten een rijke verzameling aan varianten op de palazzo-typologie. Daarin is de expressie en waarde van het hof net zo belangrijk als het exterieur van het blok. In de studio analyseren we gezamenlijk een reeks palazzi én ontwerp je een woongebouw. De realiteit van de productie en het bouwen is daarbij essentieel.

Eindproducten zijn elementaire plantekeningen met heel precieze traveestudies, waarop de materialen op hun architectonische en technische werking zijn onderzocht. Wij stellen ons de vraag waarom de Boedapester palazzi al zó lang functioneren, en leren van hun duurzaamheid.

Onderzoeksvaardigheden
De studenten lezen een aantal teksten. Elke student kiest een eigen Budapester palazzo als referentie en maakt daarvan een typologische analyse op schaal 1:400 waarin de relatie tussen plattegrond, doorsnede en gevel van het betreffende gebouw duidelijk wordt.

Communicatievaardigheden
Bijzondere aandacht wordt gegeven aan het onder de knie krijgen van Photoshop. Elke student maakt een traveestudie met een plattegrond-, doorsnede- en aanzichtfragment op schaal 1:20, zowel van het referentieproject als van het eigen ontwerp.

Adriaan Kadrijk Vitaliteit Van Structuur

Vitaliteit van de palazzo-typologie schuilt in de samenhang tussen collectiviteit, bouwtechniek, maakbaarheid, materialiteit en flexibiliteit. Juist deze kwaliteiten bieden een fundament voor deze eigentijdse interpretatie. Waar het palazzo traditioneel een stevige stedelijke structuur vormt met een hof als centrum, heb ik dit principe vertaald naar een hedendaags woongebouw waarin collectieve ruimten, robuuste gevels en flexibiliteit in gebruik de duurzaamheid en lange levensduur waarborgen.

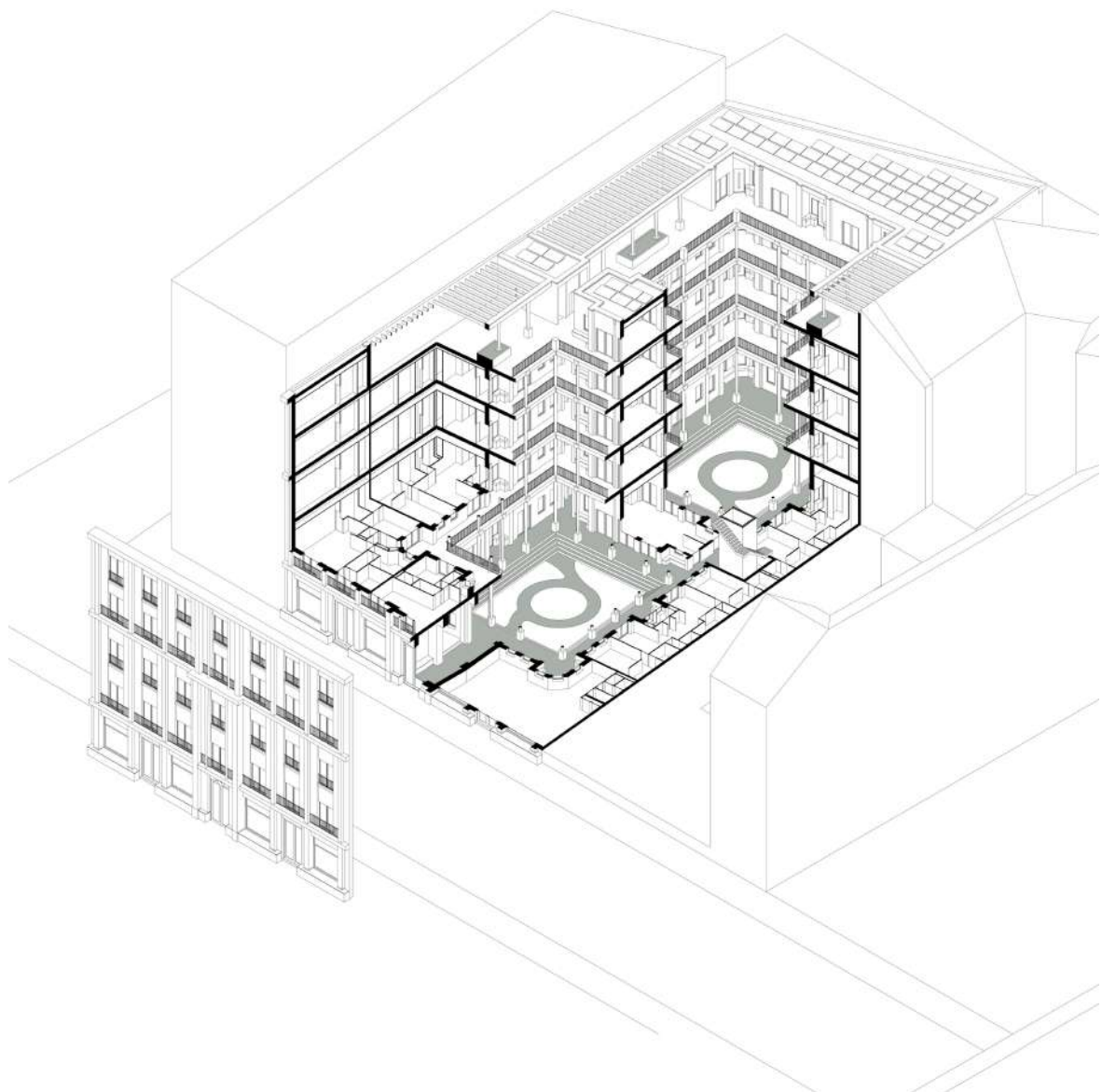
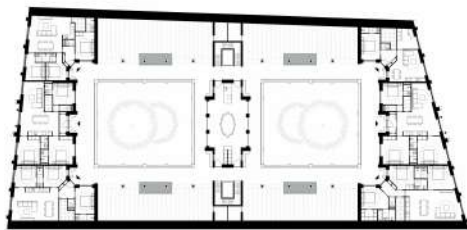
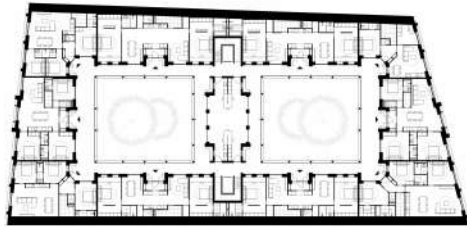
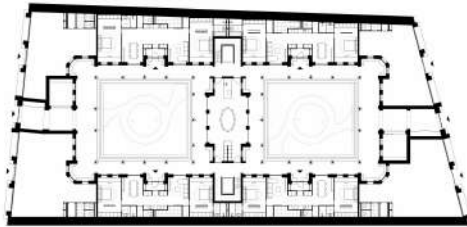
Met mijn project wilde ik aantonen dat ontwerpen met structuur en materialiteit enorme architectonische kwaliteit kan genereren en onlosmakelijk deel uitmaakt van de esthetiek van het ontwerp. Door het gebruik van kwalitatieve materialen en aandacht voor flexibele plattegrondstructuren wordt een gebouw gecreëerd dat kan meegroeien met de tijd. Het hof, langgerekt en trapeziumvormig in zijn context, heb ik bewust teruggebracht tot een rechthoekige vorm: een helder, rustig dubbel binnenhof dat rust en samenhang biedt aan de bewoners. Het doel was om zo een palazzo te ontwerpen dat de historische gelaagdheid van Boedapest respecteert en tegelijkertijd een vanzelfsprekende aanvulling vormt op de hedendaagse stad.

Voor mij zijn bouwtechniek en maakbaarheid de dragers zijn van betekenisvolle architectuur. Door de analyse van een bestaand palazzo en de travéestudie heb ik geleerd hoe ik deze dragers als instrument kan inzetten. Het werken op verschillende schaalniveaus, van voeg tot stedelijke inpassing, heeft mijn blik gescherpt en mijn ontwerphouding verrijkt. Voor mijn praktijk als ontwerper betekent dit dat ik bewuster werk vanuit techniek, pragmatiek en historische context: een benadering die niet alleen leidt tot robuuste gebouwen, maar ook tot duurzame en betekenisvolle stedelijke architectuur.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Hans van der Heijden
Theo van de Beek
Harmen van der Wilt

STUDIO
Boedapester Palazzo

STUDIO 10 HEFHOUSE FEIJENOORD

Categorie
STRAAT, S/A

Docenten
MAARTEN WEYNS (MEOW)
OMAR KASHMIRY (MEOW)
DIRK VERHAGEN (URBAN SYNERGY)
MARJOLEIN VERMEULEN (STUDIO M/V)

Onderzoeksvaardigheden
Gebiedsanalyse: inzicht in
toekomstplannen en thematisch
onderzoek (wonen, openbare ruimte,
mobiliteit). Co-creatie: verkenning
van methoden voor participatie.

Communicatievaardigheden
Opzetten van een zinvolle dialoog
met jongeren en ontwikkelen van
heldere narratieven over stedelijke
ontwikkeling.

In deze studio staat de betrokkenheid van jonge bewoners bij de stedelijke ontwikkeling centraal. Samen met jongeren voeren we een kritische analyse uit van de toekomstplannen van de gemeente en ontwikkelende partijen. Op basis van deze analyse ontwikkelen we alternatieve voorstellen die recht doen aan de belangen en perspectieven van de huidige bewoners.

De Kop van Feijenoord zal de komende decennia ingrijpend veranderen. Dit tot nu toe relatief vergeten deel van Rotterdam staat aan de vooravond van een grootschalige transformatie, met verdichting van de wijk, veranderingen in de woningvoorraad, en herinrichting van de openbare ruimte en infrastructuur. Deze ontwikkelingen hebben directe gevolgen voor de leefomgeving en toekomstperspectieven van jongeren in de wijk. Toch worden zij binnen bestaande participatieprocessen nog onvoldoende serieus genomen. Hoe kunnen jongeren een actieve en betekenisvolle rol spelen in de planvorming?

Echte co-creatie vereist twee cruciale voorwaarden: onderling vertrouwen en vaardigheidsontwikkeling bij zowel bewoners als professionals. Naast een inhoudelijke analyse van het gebied en mogelijke toekomstscenario's richt de studio zich daarom op het ontwikkelen van een methodiek om jongeren de kennis en vaardigheden te bieden die hen in staat stellen als volwaardige gesprekspartners deel te nemen aan het planningsproces.

Aron Jansen Wonen Voor Iedereen In De Kop Van Feijenoord

De Kop van Feijenoord is een wijk vol geschiedenis, diversiteit en verandering. Toch staat zij vandaag voor een grote uitdaging: het woningaanbod sluit niet meer aan bij de behoeften van haar bewoners. Jongeren vinden moeilijk een plek, gezinnen zoeken ruimte en senioren willen langer zelfstandig wonen. Meer dan tachtig procent van de woningen is sociale huur, waardoor keuzevrijheid ontbreekt. De gemeente Rotterdam werkt aan plannen om dit te verbreden, maar de vraag blijft hoe vernieuwing kan samengaan met het behoud van de bestaande gemeenschap.

Dit project vertrekt vanuit de overtuiging dat stedelijke vernieuwing pas waardevol is wanneer bewoners actief betrokken worden. Jongeren spelen hierin een sleutelrol: zij zijn de toekomstige bewoners en vormgevers van Feijenoord, maar hun stem wordt vaak niet gehoord. Tijdens workshops en in het spel Jij bent de Stedenbouwer lieten zij zien hoe zij zelf denken over de woningmix, over verdichting en over de balans tussen leefbaarheid en vernieuwing. Hun ideeën vormen de basis voor een ontwerpvisie waarin woningen niet alleen horizontaal naast elkaar of geclusterd worden georganiseerd, maar juist ook verticaal en horizontaal met elkaar verweven raken. Zo ontstaat een complex waar verschillende woonvormen letterlijk in elkaars nabijheid bestaan.

De Peperklip diende in dit project als casus om te onderzoeken hoe een volledig sociaal huurcomplex kan doorgroeien naar een gemengd woongebouw waarin sociale huur, middenhuur en koop elkaar versterken. De transformatie van dit icoon laat zien dat vernieuwing niet hoeft te leiden tot verdringing, maar juist perspectief kan bieden voor jongeren, gezinnen en senioren om in de wijk te blijven en door te groeien.

De grootste les binnen deze studio was voor mij dat ontwerp niet alleen gaat over ruimtelijke oplossingen, maar minstens zo sterk over communicatie en participatie. Door uit mijn comfortzone te stappen en jongeren actief te betrekken, ontdekte ik dat het ontwerpproces rijker en relevanter wordt. Voor mijn praktijk als ontwerper neem ik mee dat echte verandering begint met luisteren.

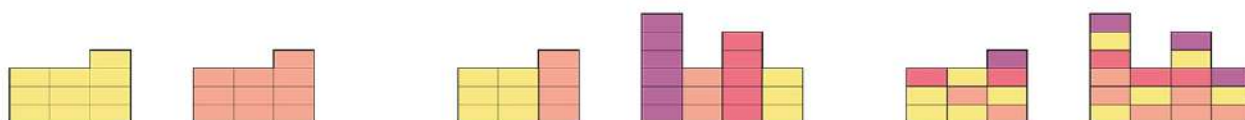
DOCENTEN
Maarten Weyns
Omar Kashmiry
Dirk Verhagen
Marjolein Vermeulen

STUDIO
Hefhouse Feijenoord

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

■ Sociale huur (gem. €600 p. maand)
 ■ Middeldure koop (gem. €440.000)
 ■ Dure koop (gem. €470.000)
 ■ Top koop (gem. €520.000)

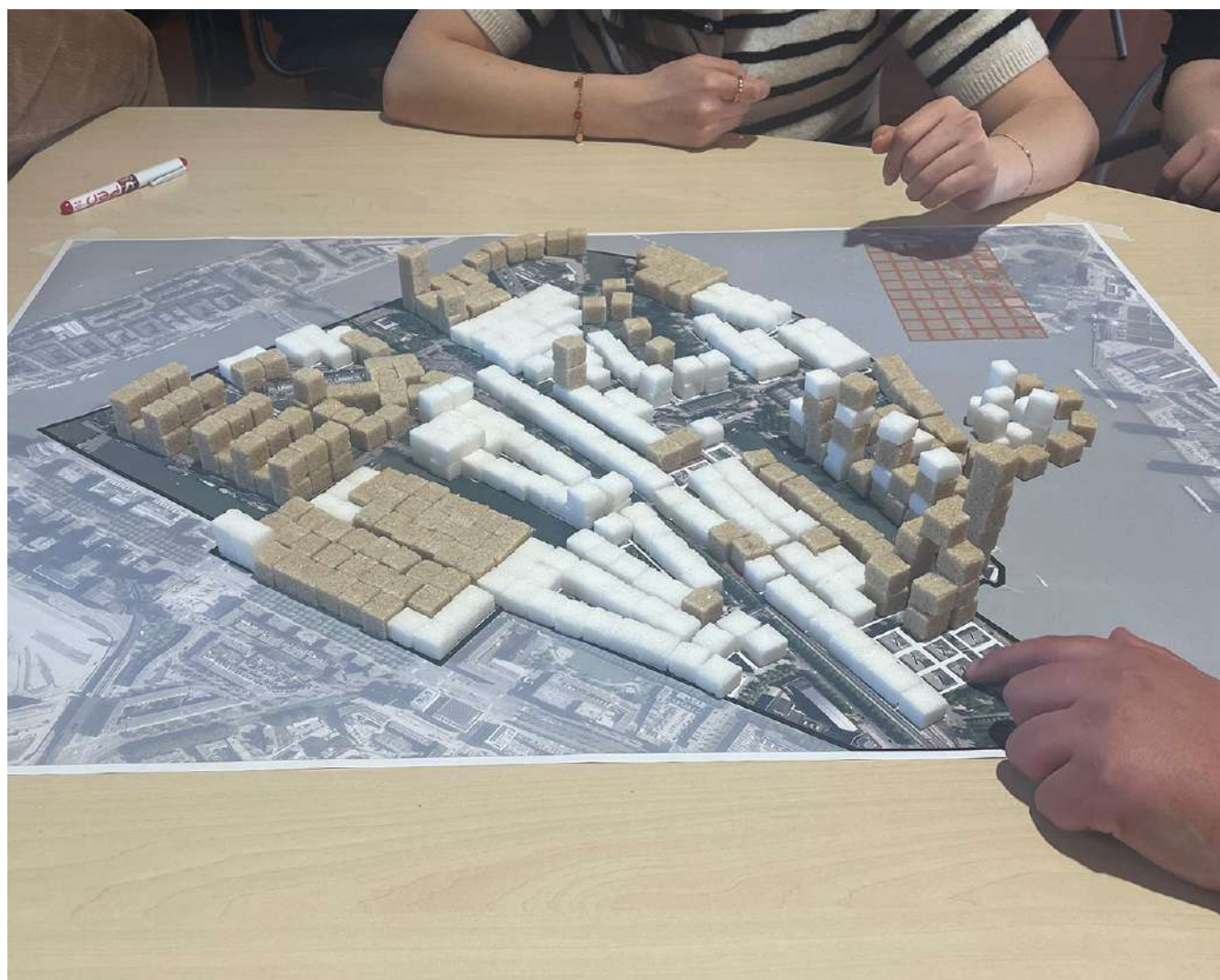
Een nieuwe woonmix: van gescheiden naar gelaagde woningmening

Huidig: **Gescheiden**

Toekomstvisie: **Geclusterd**

Pilotproject: **Gelaagd**

STUDIO 8: THE (UN)COMMON ROOM

Category
ENSEMBLE, A/S

Tutors
GLENN LYPPENS
KOEN PAUWELS
KARIN BORGHOUTS
ARTHUR DE KEYSER

Research skills

The research focuses on the function and experience of collective intermediate spaces, in relation to the street and individual housing units. This is done through precedent studies, including site visits.

Communication skills

Special attention is given to photographing 1:33 scale models, requiring specific skills and expertise. In the first half of the semester, a model-making workshop is organized. After the interim presentation, students receive several sessions of guidance from architectural photographer Karin Borghouts.

The current challenges of urban densification demand new types of homes in which the reduction of individual living space is compensated by greater privacy within the home and new forms of shared open spaces between residences. While typological innovation is pressing, it is crucial for urbanists and architects to recognize that the design of collective spaces is deeply value-laden. Studies of historical collective housing schemes reveal that while some designs have proven resilient over time, others have experienced significant failure.

In this studio, The [Un]Common Room, we will try to grasp and understand the conceptual essence of several robust collective housing types. How is the connection between the public street and the individual apartment configured, and what value does the 'in-between' space add as a structural part of what is referred to as 'territorial depth'? Furthermore, what happens when this proven concept, successful in a specific context, is transplanted to a different vacant plot within the Rotterdam Metropolitan Area? Lastly, can we effectively capture and communicate these robust urban qualities through eye-level snapshots, as viewed from within a private apartment?

Boris Maas Berkenhof Emma

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

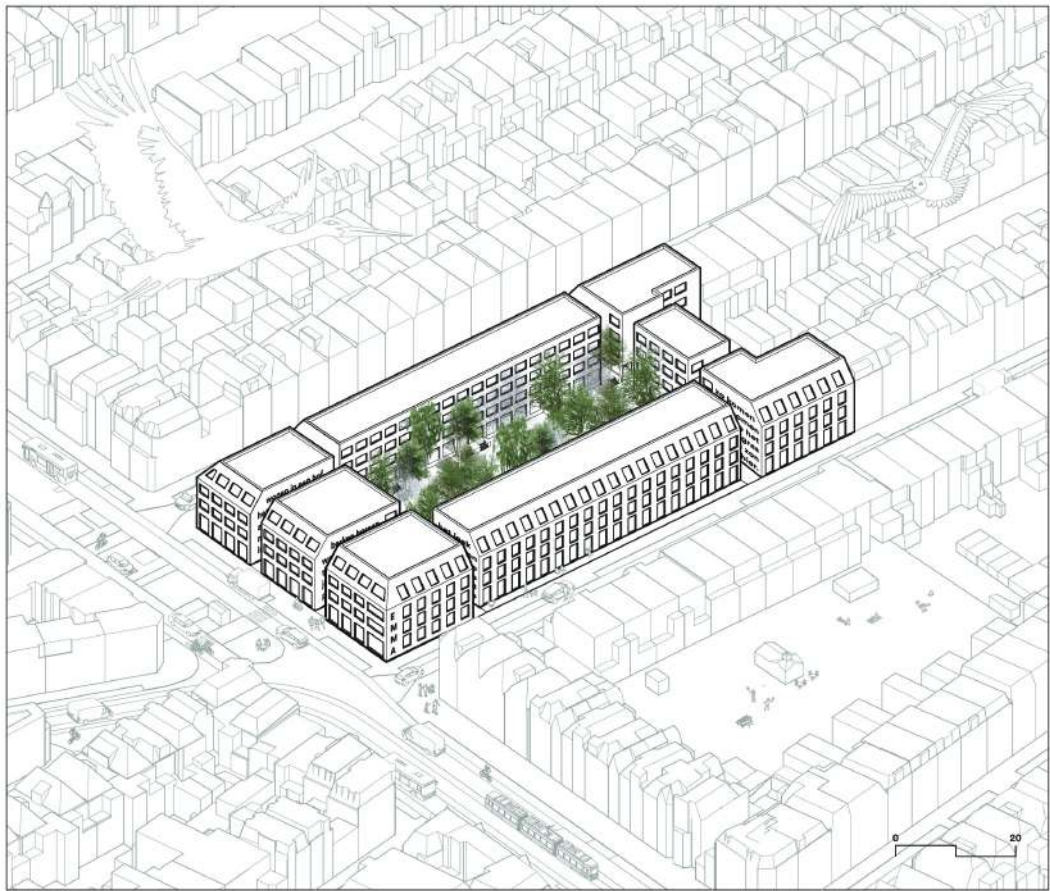
In het Haagse Regentessekwartier onderzoekt 'Berkenhof Emma' hoe stedelijke verdichting kan samengaan met gemeenschap, natuur en rust. Het project herinterpreteert het omsloten stedelijke hof— niet nostalgisch, maar als een nieuw urbaan model waarin collectiviteit en contemplatie elkaar versterken. Rond een groene binnentuin organiseren zich 126 woningen en 7 bedrijfsruimtes, voor uiteenlopende levensfasen: gezinswoningen, startersappartementen en seniorenwoningen. Aan de noordzijde liggen verhoogde grondgebonden woningen; aan de zuidzijde openen hoge leefruimtes zich met voortuinen naar de straat. De volumes reageren subtiel op hun omgeving. De geschakeerde dakrand volgt de korrel van de wijk en verbindt oud en nieuw in één ritme.

Het gebouw is doorsneden met passages die de stedelijke ruimte verbinden met het binnenhof. In deze bakstenen muren zijn poëtische verzen geïntegreerd als reliëf – een samenwerking met Stichting Archipel poëZie – waardoor het alledaagse weefsel van wonen, stad en taal in elkaar grijpt. De binnentuin vormt het hart van het ontwerp, de binnenruimte is een architectonische void, die haar oorsprong vindt in drie hortus-typologieën: De 'Hortus Ludi' nodigt uit tot ontmoeting, gearticuleerd door een gemeenschappelijke huiskamer die zich opent naar de binnentuin. De 'Hortus Catalogi' presenteert een selectie van inheemse berkensoorten die gedijen op de Haagse zandgrond. De berkenbomen, niet als decoratief element maar als ruimtelijk instrument, filteren het natuurlijke licht en creëren een dialoog en onderbreking tussen architectuur en natuur. De 'Hortus Contemplationis' uit zich in een contemplatieve rondgang, geïnspireerd op Dom van der Laans kloosterarchitectuur, die bewoners langs galerijen en door de tuin voert. Deze symbiose resulteert in een ruimte die zich tegelijkertijd manifesteert als collectief en contemplatief domein. De materialiteit is eerlijk en tactiel: CLT draagconstructie, handgebakken baksteen, geëxposeerd beton, gegalvaniseerd staal en chipperen geven het geheel een rustige gelaagdheid. 'Berkenhof Emma' zoekt geen spektakel, maar duurzaamheid in betekenis en beleving.

Deze opgave leerde mij dat architectuur meer is dan het maken van ruimte, maar ook betekenis geeft aan de manier waarop we samenleven. 'Berkenhof Emma' onderzoekt hoe verdichting niet ten koste hoeft te gaan van kwaliteit en verbondenheid, maar juist kan bijdragen aan een stedelijk weefsel waarin collectiviteit, natuur en identiteit elkaar versterken.

DOCENTEN
Glenn Lyppens
Koen Pauwels
Karin Borghouts
Lisa Van der Slot

STUDIO
The (Un)Common Room

STUDIO 3: ALLES IST UMBAU

Categorie
MIDDELGROOT GEBOUW, A

Docenten
JATE BLEEKER
MIREIA MARTÍN
MARIO RINKE
KAITA SHINAGAWA

Onderzoeksvaardigheden
Studenten onderzoeken en bevragen hun eigen fascinaties door het kiezen van een architectonische referentie, een locatie en een tekst. Deze worden geanalyseerd en geïnterpreteerd zodat de opgedane kennis kan worden ingezet voor het maken van keuzes tijdens het ontwerp.

Communicatievaardigheden
Tijdens deze studio krijgen studenten les in het maken van maquettes (schaal 1:20) en leren hier goede foto's van maken. De maquettes representeren de gekozen architectonische referentie en leggen het project uit.

Hoe transformeren we een bestaand architectonisch referentiepunt tot een ecologisch verantwoord, multifunctioneel gebouw binnen de Meelfabriek aan de Maashaven in Rotterdam? We hanteren een heldere methodiek, beginnend met een 1:20 maquette, waarbij we schaaltransformatie en bestaande architectonische inzichten toepassen in concrete ruimtelijke ingrepen. De Oostenrijkse architect Hermann Czech stelt: 'Alles ist Umbau' (alles is transformatie), waarmee hij verwijst naar de dialectiek tussen behoud en verandering als antwoord op de huidige architectonische context.

Een cultuur van transformatie, Umbau, vereist een paradigmaverschuiving in de architectuur, aangezien het idee van de tabula rasa nog steeds diep geworteld is in de hedendaagse bouwcultuur. Om deze reden bestuderen we bestaande architectonische kennis en situaties om ruimtelijke interventies te ontwikkelen die ecologisch verantwoord zijn. Umbau staat voor observeren, herinterpreteren, herordenen en herhalen op verschillende schaalniveaus.

In deze studio hanteren we een methode voor transformatie via schaal, waarbij we stap voor stap tot een ontwerp komen, werkend van klein naar groot. We starten met een maquette op schaal 1:20 van een architectonische referentie, en projecteren deze vervolgens op, rondom of naast de Meelfabriek in Rotterdam, om tot een ontwerp voor een publiek gebouw te komen.

Corné bij de Vaate Embraced Columns

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Waarom zouden we de voorraad aan gebouwen verder uitbreiden terwijl de leegstaande ruimte zo in overvloed is? De huidige bouwcultuur die denkt steeds meer te moeten bouwen, stuit zich in steeds sterkere mate op financiële, ruimtelijke en ecologische grenzen. Ruimte moeten we beschouwen als een eindige grondstof. 'Embraced Columns' is een pleidooi voor een bouwcultuur waarbij transformatie het uitgangspunt is.

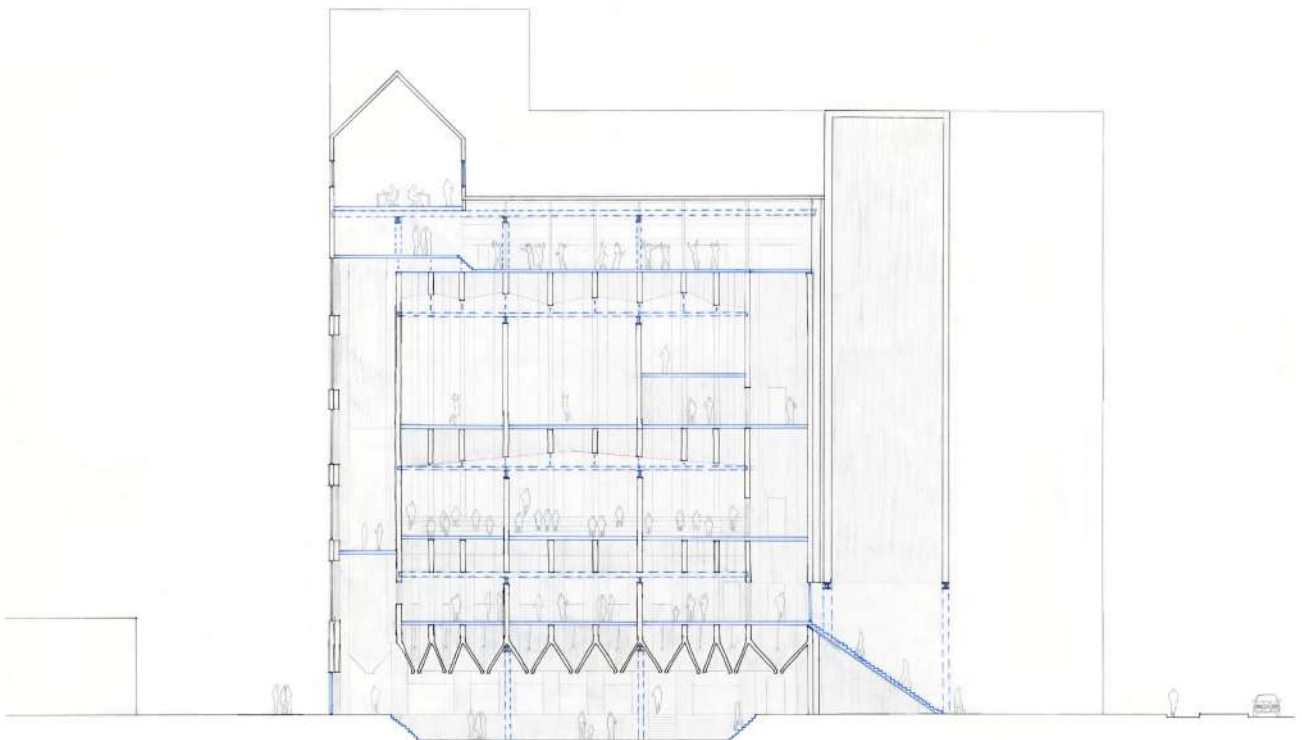
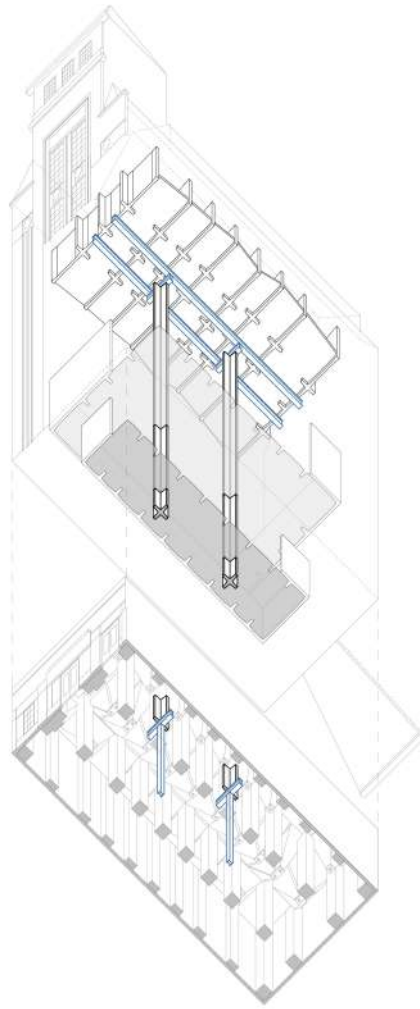
Deze studio bracht mij het inzicht dat een gebouw geen statisch object is, maar dat het de potentie in zich draagt om te evolueren in de tijd waarbij een fascinerende dialoog ontstaat tussen behoud en verandering als antwoord op de bestaande context. Een gebouw is net als een tuin die geen definitieve eindtoestand kent, maar waarin je soms liefdevol moet snoeien om de bestaande kwaliteiten weer te laten blinken. 'Embraced Columns' is een voorstel voor de transformatie van het silogebouw van de Meelfabriek tot een publiek gebouw waarbij de diversiteit aan tijdlagen wordt omarmd.

Het silogebouw met zijn compacte, betonnen silostructuur heeft een industrieel en gesloten uitstraling. Dit karakter wordt behouden door alleen intern zorgvuldig openingen te zagen, waarbij verschillende kamers ontstaan rondom twee centrale kolommen. Elke kamer kent dezelfde symbolische gelaagdheid van aarde, kruis en hemel, maar bevat een unieke, sacrale atmosfeer die wordt bepaald door de gewelfde houten plafonds. Het licht in de ruimtes komt van boven; de ramen in het dak leiden het licht via vides door het gebouw.

Het doel van dit project is om aan te tonen dat een gebouw met sensitieve ingrepen kan transformeren waarbij de bestaande kwaliteiten worden versterkt, zodat sloop niet langer meer een optie is. Een voorbeeld van zo'n interventie is de foyer. Door de jaren heen zijn rondom het silogebouw nieuwe gebouwen geplaatst waardoor de connectie vanuit Tarwewijk met het water is verdwenen. De introductie van een tribunetrap aan de zuidgevel leidt de bezoeker naar de foyer op de eerste verdieping waarbij het zicht op het water wordt hersteld doordat je over de aangrenzende bebouwing heen kijkt. Zo hoefden de omliggende gebouwen niet te worden gesloopt en tovert de tribunetrap het plein om tot een openluchttheater voor de wijk.

DOCENTEN
Jate Bleeker
Mireia Martín
Mario Rinke
Kaita Shinagawa

STUDIO
Alles ist Umbau

STUDIO 12 CREATING SPACE FOR (CREATIVE) WORK

Categorie
STAD, S
ENGELSTALIG

Docenten
MERTEN NEFS
IZABELA SŁODKA
ANA LUISA MOURA
SANNE VAN DEN BREEMER

Creative industries are essential to the cultural ecosystem of a city, yet they often struggle to secure suitable workspaces in desirable locations. Which urban development strategies and policies can effectively address this challenge?

The studio will explore urban development strategies for the city of The Hague, focusing on areas where cultural incubators are located. The case studies are geographically diverse, representing different types of locations within the city. Students will investigate various development strategies, making decisions about scale, program, volume, and urban profiling, while considering the (spatial) needs of creative entrepreneurs, the connection of these functions to the surrounding neighborhood, and their role in the broader cultural ecosystem of The Hague.

Research skillsheden
Students will reflect critically on the shortage of affordable/ suitable working space for creative workers, analyzing the perspectives of different stakeholders and understanding its historical and political context. They will be able to read their research material from a spatial perspective, exploring the potential of their discipline to address social-economic dynamics.

Communication skill Conceptual clarity will be central in this studio. Students must effectively explain their proposals in text, images and verbally, to persuasively pitch their strategies to representatives of the city of The Hague. These representatives should be able to clearly understand what the proposals could mean for their policies on cultural incubators.

Students will critically reflect on the financial mismatch between the demand and supply of spaces for this group and explore strategies to bridge this gap. These may include leveraging certain functions to finance others or completely reconfiguring the site to take advantage of broader development and funding opportunities. Cultural incubators often fall under the responsibility of different institutional departments, such as culture, economy, and spatial planning. This division can strongly influence their financial possibilities and long-term sustainability. We will examine this institutional dynamic, in connection with the needs of the creative workers and the interests of potential developers, translating the challenge in spatial solutions and new opportunities for creative hubs.

Dylan van der Burgt The Cathedral Of Work

De Cathedral of Work is een plek waar werken met de handen, vakmanschap, ondernemerschap en praktisch onderwijs samenkomen. Het vertelt het verhaal van Den Haag en de Binckhorst als een stad van makers, een stad die waarde hecht aan haar werk en harde werkers. Net als een religieuze kathedraal, is dit gebouw niet alleen een plek voor werk. Het is een plek voor trots en identiteit en waar de nijverige stad wordt gevierd. Het maakt zichtbaar wat vaak achter gesloten deur plaatsvindt en moet vechten voor ruimte in de stad.

Het project neemt een stelling in op de steeds grotere worden druk op de ruimte en hoe ruimte voor klein creatief- en/of maakwerk zich hier tot verhoudt. De steeds schaarser wordende ruimte voor werk is het gevolg van de financiële druk op plekken waar nu gewerkt wordt. In de steden zien we dat deze plekken vaak het onderwerp zijn van transformatie naar wonen. Werk delft hierin het onderspit, en als we niet voorzigtiger hiermee omspringen verliezen we belangrijke banen en inwoners in onze steden.

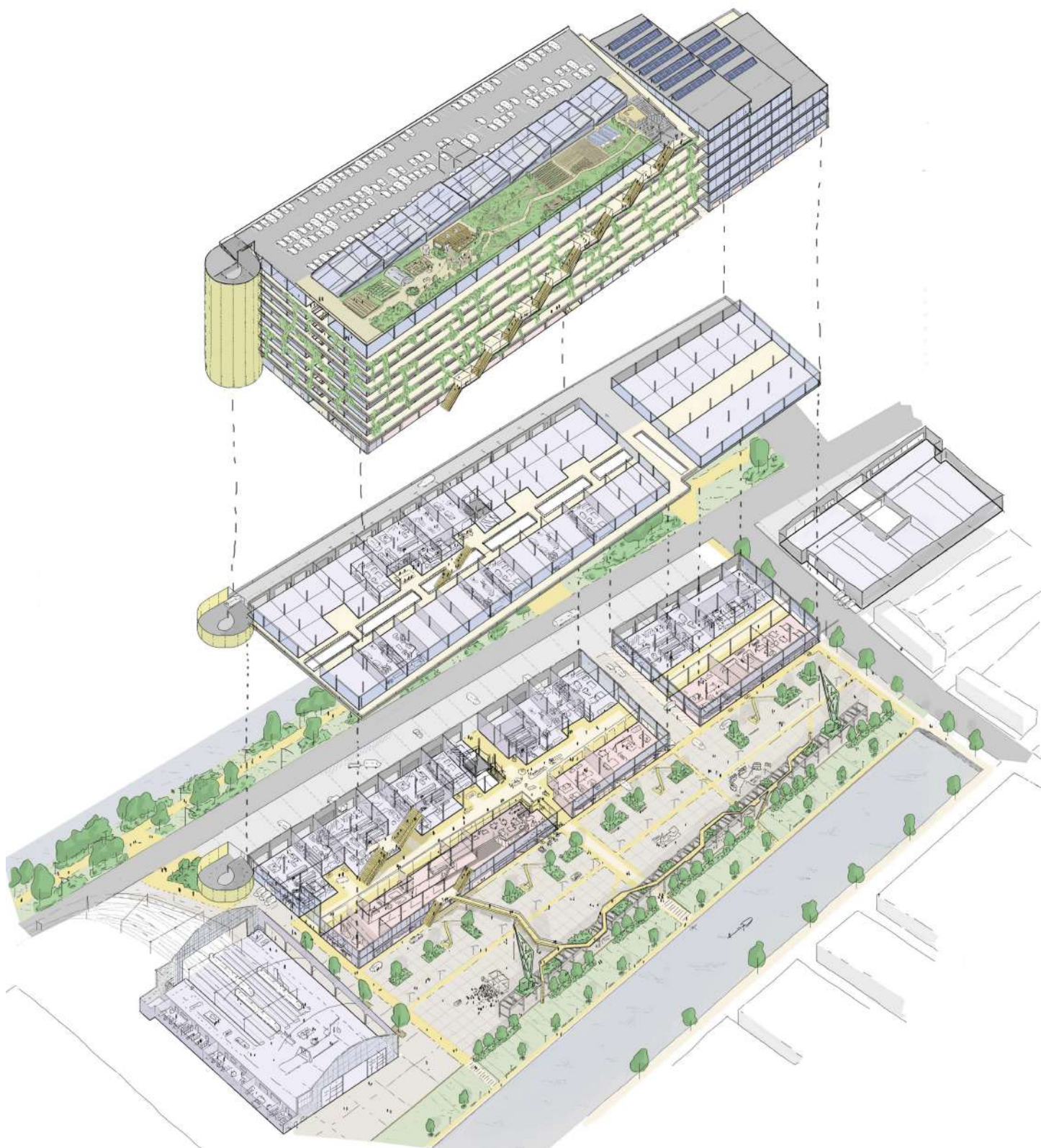
De Kathedraal stelt ook dat als we praktisch maakwerk in de stad willen behouden er ingezet moet worden op verdichting en intensificatie. De Kathedraal is niet slechts een groot ruimtelijk statement, maar een poreus en publiek stuk infrastructuur, een plek voor leren, produceren, maken en tentoonstellen. De immense grootte is intentioneel en afgeleid uit de grootte en grandeur van echte kathedralen en monumentale industriële werken en symboliseert de relevantie en waardigheid van praktisch werk.

De Kathedraal is het resultaat van synergie. Door de inbedding binnen een raamwerk voor het hele gebied – samen met het kanaal, de kathedraal zelf en de andere schakels in het werk- en publieke systeem ontstaat er iets wat juist meer is dan slechts de som der delen.

DOCENTEN
Merten Nefs
Izabela Slodka
Ana Luisa Moura
Sanne van den Breemer

STUDIO
Creating Space for Creative Work

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

STUDIO 3 MAKING A SCENE

Categorie
MIDDELGROOT GEBOUW, A
ENGELSTALIG

Docenten
CLAUDIO SACCUCCI
ROXANE VAN HOOF
BAS LEEMANS
RICCARDO DE VECCHI

Research skills

Large-scale (1:20) physical models are central to the design process, exploring representation, abstraction, materiality, and light. Through iterative model-making, students experiment with composition, scale, and assembly. Models serve as research tools, enabling photography and final staging in a communal scenography, transforming them into both representations and tangible spatial objects.

Communication skills

Photography is both a communication and design tool. Students explore light, composition, and framing to capture their models, applying cinematic techniques to convey atmosphere and narrative. They experiment with lighting, camera settings, and perspectives, considering what to reveal or omit. The final images form a visual journey through the project's themes.

“All my movies are about strange worlds that you can't go into unless you build them and film them.”

— David Lynch, 1990

This studio explores the intersection of architecture, film, and scenography through the design of a set for a scene from *The Trial* by Franz Kafka. Each student will translate a literary narrative into a spatial composition, using large-scale models as a primary design tool.

The process begins with a close reading of the text, followed by collecting architectural fragments during a study trip to Brussels. These fragments—doors, facades, staircases—are documented, analyzed, and transformed into scenographic compositions. Through bricolage, collage, and abstraction, students will reinterpret these elements, exploring proportion, light, texture, and perspective.

Parallel to the studio, the theory course “Spaces of Cinema” will provide insights into cinematic space, atmosphere, and representation. The final models will be photographed as stills, capturing their narrative and spatial qualities.

By reassembling found architectures, students will challenge typologies and explore architecture as scenography—blurring the boundary between the real and the surreal. The studio culminates in a collective exhibition, reconstructing the book through spatial storytelling.

Elias T'Joens

End:

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

'Which factors play a part in creating atmosphere? And how can we manipulate them in order to create a specific atmosphere which suits a certain image or story?' These themes played a central role in this studio's exercise. Atmosphere was created purely visually by controlling light and color and playing around with form, composition and materials. Adding audio or sequencing multiple stills could've added upon the end result, making it more layered and extensive. However, I am convinced that excluding these elements builds more upon the imagination of the viewer, leaving space for each's own interpretation.

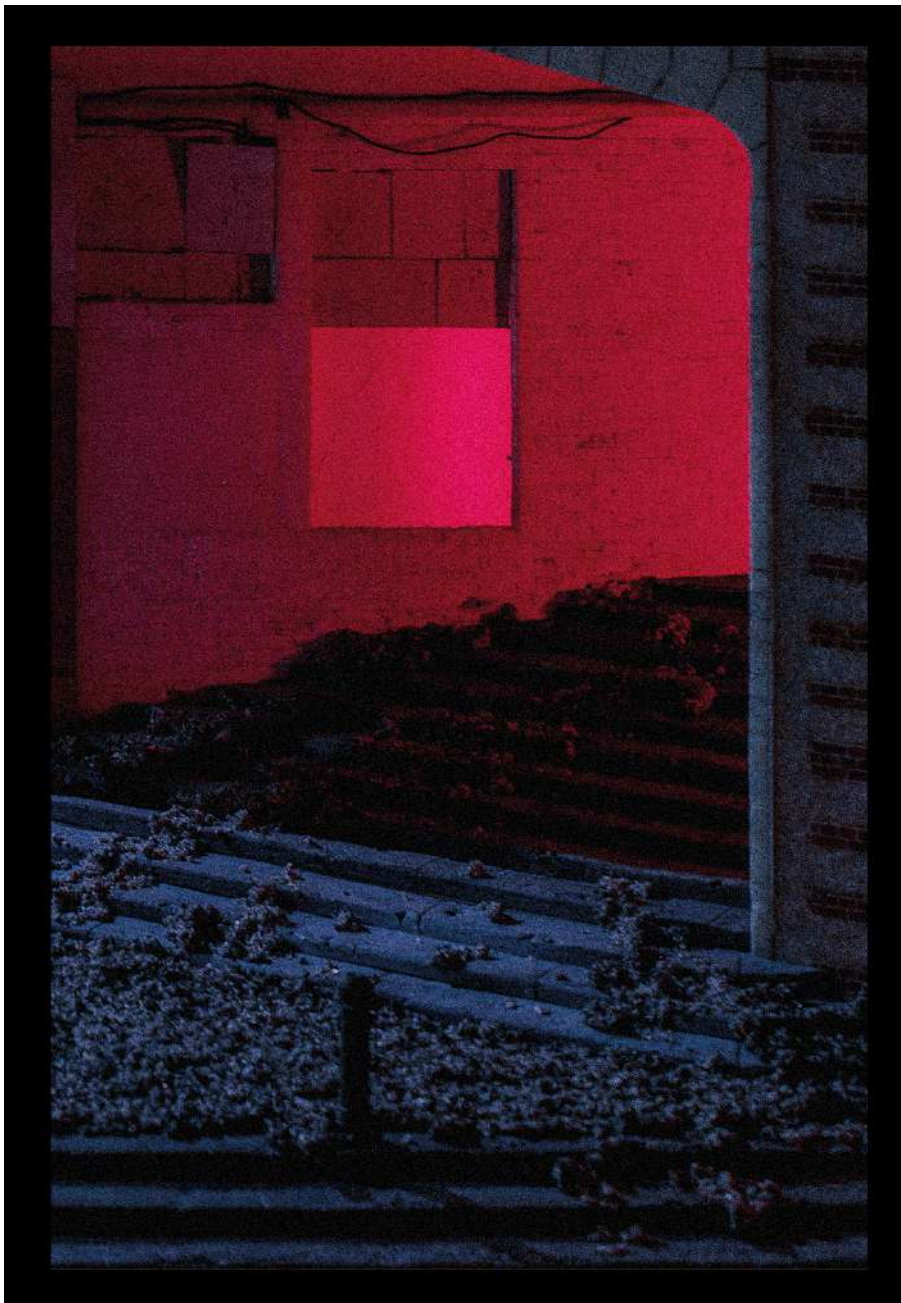
My scenography deals with the last chapter of Kafka's book The Trial, titled 'The End'. In this chapter the main character, K., gets dragged out of his apartment by two lawmen. Eventually they end up at a quarry at the outskirts of town where they stab K. to death. It's this dark and grim feeling which sets the tone for the chapter. Along with the chapter's high pace and its theatricality (everything seems 'staged'), these were the three main characteristics I wanted to focus on when making the scenography. The rapid pace is reflected in the 'dynamic' lay-out of the set, hence the differences in height and sequences of stairs. The biggest challenge was combining this with a sense of serenity and tristesse, which I felt was very much present in the beginning of the chapter when K. is looking out of his bedroom window and fantasizing about his own death. The choice for an abandoned square is evident. It reminds us of the quiet before the storm and reflects this serene moment. At the same time the square and its mysterious gates / portals refer to an arena, hence the analogy with the theater.

The translation from a written piece of art to a 3D-model was anything but literal and straightforward. All architectural elements which ended up in the model, originated from Brussels. They were photographed on location, taken out of their context, and integrated in a newly designed composition. Going back and forth between re-reading the book, making old-fashioned collages of the architectural elements and working on the 3D model, was a very dynamic and instructive process. It forced us to expand our thinking process, look past the obvious, and explore themes which in the first place were overlooked.

Looking at the bigger picture, I'm convinced that conveying a certain atmosphere is crucial in transferring specific ideas or images, especially in architecture. To me it is as important as the graphical quality, or even the projects' substantive focus. I think it deserves the appropriate amount of attention when working on (architectural) projects, as it is capable of grabbing the viewer's / client's attention and stimulating their fantasies.

DOCENTEN
Claudio Saccucci
Roxane van Hoof
Bas Leemans
Riccardo de Vecchi

STUDIO
Making a Scene

STUDIO 5: SCHOOL-VOORBEELD

Categorie
MIDDELGROOT GEBOUW, A

Docenten
BART VAN KAMPEN
ANDRÉ VAN DER SLIK
ANNETTE MATTHIESSEN
MARVIN BRUIN

Onderzoeksvaardigheden
Je leert een geschreven programma van eisen aan de hand van voorbeelden te analyseren en te vertalen naar ruimtelijke conceptmodellen. Je leert een context analyse te doen en je gaat onderzoeken hoe een school een meerwaarde kan creëren voor een bestaande buurt. We starten met locatieonderzoeken in de wijk M4H onder begeleiding van een ervaren stedenbouwkundige.

Communicatievaardigheden
Je leert hoe je je ontwerp en ontwerpproces het best kunt presenteren in een beeldverhaal, dit doen we door middel van handschetsen. Je leert je narratief te vertalen in een verhalende schets of schetsen. Hierbij krijg je hulp van een expert. Als eindproducten werken we toe naar: een plattegrond; een gevel; een doorsnede; een detail en een impressie. Op elk onderdeel één representatieve tekening. Het eerder gemaakt beeldverhaal moet terugkomen in de eindpresentatie.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Hoe ontwerp je een school met aandacht voor de schaal van het kind en wat kan deze school voor de wijk en buurt betekenen?

Iedereen is naar de basisschool geweest en heeft er vast nog levendige herinneringen aan. De plek waar je als kind minimaal 8 jaar van je leven in doorbrengt verdient het om in te investeren. Een goede school gaat niet alleen over goed onderwijs, maar om ruimte voor kinderen om samen te leren, te bewegen en te ervaren. Een goede school heeft een meerwaarde voor de buurt waar hij in staat, nu en voor de toekomst.

In deze studio gaan uitgebreid in op de ontwikkeling van de basisschool, we onderzoeken wat belangrijk is voor het functioneren van de school zowel ruimtelijk, technisch en functioneel. Hoe de relatie tussen binnen en buiten is en hoe de school een betekenis in een buurt kan krijgen. We starten met een korte analyse fase in groepsverband, we gaan op schoolexcursie en uiteindelijk gaan we in een wijk in Rotterdam die in transformatie is een basisschool met kinderopvang ontwerpen. Wie weet wordt jouw school wel een voorbeeld voor anderen.

PROGRAMMA
24/25
S1

Floor Skrabanja De Getijdenwerf

In een tijd waarin klimaatverandering en zeespiegelstijging onvermijdelijk zijn, onderzocht ik hoe buitendijks bouwen kan bijdragen aan een duurzame stedelijke omgeving. De locatie van de nieuwe school, in de kelderbak van het voormalig koelhuis op de Lange Pier in de Merwevierhavens, ligt in een kwetsbaar buitendijks gebied. Omdat ophoging van de Pier niet mogelijk is door de aanwezige beeldbepalende gebouwen, onderzocht ik hoe cultuurhistorische waarden en verantwoorde stedelijke ontwikkeling kunnen samengaan. Mijn stelling luidt dat buitendijks bouwen alleen toekomstbestendig is wanneer we de bebouwde omgeving beschouwen als een dynamisch stadslandschap dat meebeweegt met natuur en klimaat.

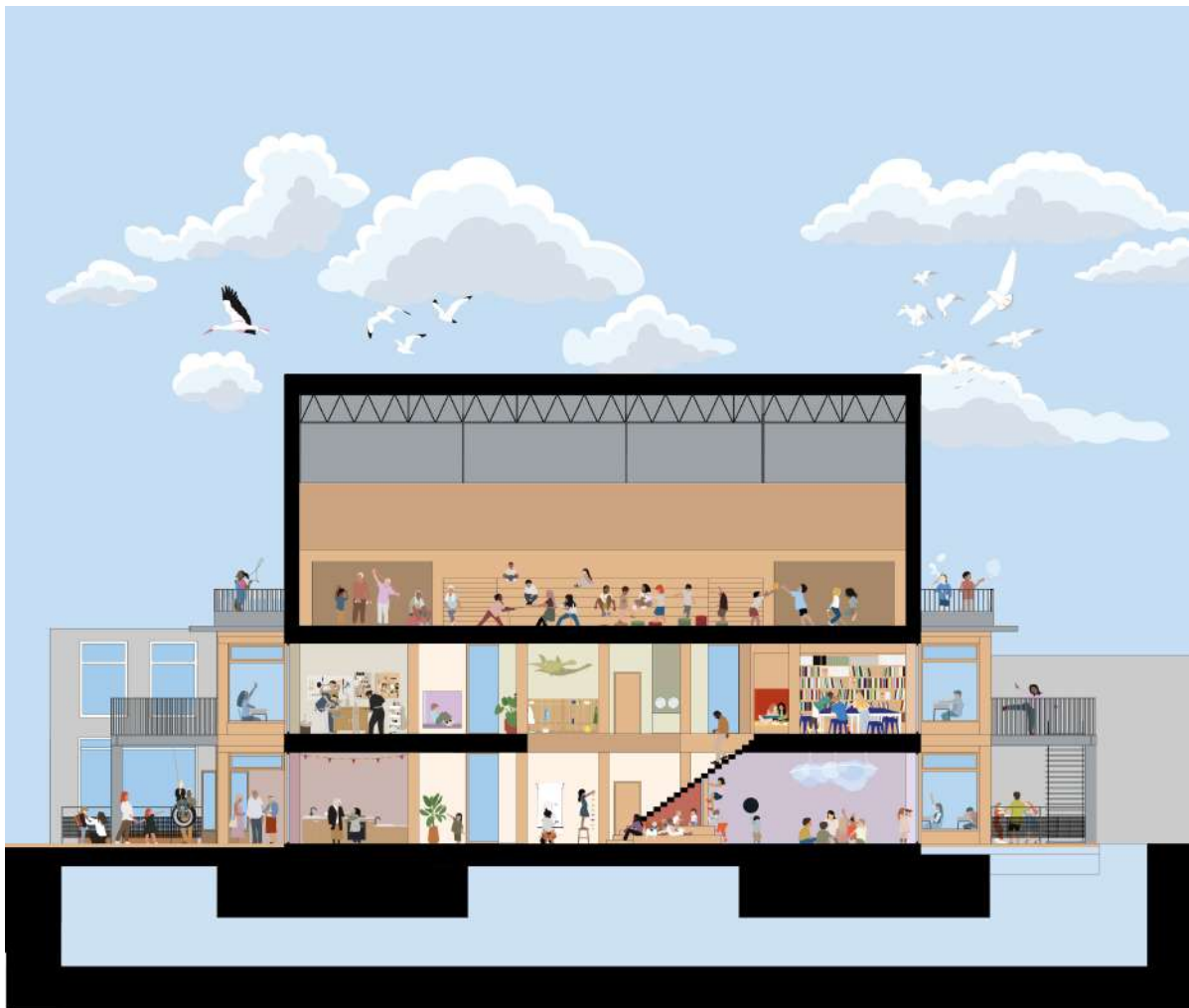
De belangrijkste les was hoe stedenbouwkundige uitgangspunten, landschap en architectuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn tot in de materiaalkeuze toe. In de context van klimaatverandering kun je deze disciplines niet langer los zien: we ontwerpen geen statische steden meer, maar dynamische stadslandschappen die zich aanpassen aan veranderende omstandigheden. Het ontwerp maakt deel uit van een bewegend systeem en reikt verder dan het afgebakende plot. Onze keuzes beïnvloeden niet alleen het directe landschap rondom het gebouw, maar ook het landschap elders daar waar materialen worden gewonnen of waar de effecten van klimaatverandering sterker merkbaar zijn. Dit inzicht heeft mijn ontwerpmethodiek gevormd.

Mijn ontwerp voor de school maakt deel uit van het watersysteem: het fungeert als waterbuffer voor de wijk en als veilige haven bij overstromingsgevaar. Ook heb ik geleerd kritisch om te gaan met de spanning tussen het behouden van cultureel erfgoed en het zoeken naar nieuwe functies. Door elementen van beeldbepalende gebouwen te hergebruiken, blijft de historie zichtbaar in het ontwerp dat een nieuwe tijd uitstraalt. Het resultaat is architectuur die demontabel en passief ontworpen is met geïmporteerde materialen. De houten constructie is maximaal flexibel, zodat de school in de toekomst kan transformeren tot kantoren of woningen. Zo ontstaat een gebouw met een minimale klimaatimpact en een maximale aanpasbaarheid aan een veranderende wereld. Architectuur die meebeweegt met de uitdagingen van de toekomst, en geen statisch monument vormt dat zijn nut verliest door het traditionele denken over bouwen en nalatenschap.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Bart van Kampen
André van der Slik
Annette Matthiessen
Marvin Bruin

STUDIO
Schoolvoorbeeld

STUDIO 2

MUSEAAL KAPITAAL

Categorie
KLEIN GEBOUW, A

Docenten
SARAH VAN DER GIESEN
ANNE DESSING
SEREH MANDIAS
ADRIAAN DE GROOT

Onderzoeksvaardigheden
Studenten ontwikkelen vaardigheden door ruimtelijk onderzoek, onderzoeksvaardigheden door tentoonstellingen te analyseren, ruimtelijke strategieën te reconstrueren en maatschappelijke vraagstukken te koppelen aan ruimtelijk ontwerp. Dit omvat kritisch denken, teamwork en het integreren van stedelijke en museale contexten in ontwerpprocessen voor duurzame transformaties.

Communicatievaardigheden
Studenten leren ruimtelijke concepten helder over te brengen. Andere communicatieve vaardigheden zijn samenwerking, presentaties in onder andere groepsvorm en feedbacksessies. Een meubelmaker assisteert bij de technische uitwerking, met nadruk op representatie via tekeningen en maquettes om verhalen in het ontwerp en de context te verbinden. Hiermee wordt de relatie tussen tijdelijkheid, ruimte en culturele impact kritisch verkend en gepresenteerd.

Hoe ziet de levensloop van een tentoonstellingsarchitectuur eruit en wat kan van blijvende waarde zijn?

In deze studio onderzoeken studenten de levensloop van tentoonstellingen: van concept en ontwerp tot realisatie en herbestemming. De tentoonstelling wordt niet langer beschouwd als een eenmalige ruimtelijke ervaring maar als een gelaagd en evoluerend proces met impact op de stedelijke omgeving en bron van mogelijkheden na het eerste gebruik.

Door middel van analyses van toonaangevende tentoonstellingen en fysieke reconstructies in maquettes verdiepen studenten zich in de ruimtelijke en inhoudelijke strategie van tentoonstellingsontwerpen. In groepen worden deze geanalyseerd en bevraagd op proces, vorm, structuur en levensloop. Parallel daaraan brengen studenten maatschappelijke vraagstukken in beeld en worden deze thema's verbonden aan een locatie in Rotterdam met een maatschappelijke functie. Op welke manier kunnen deze plekken gebruikmaken van museaal kapitaal?

Het eindresultaat is een ontwerp voor twee verbonden locaties: het museum waar de tentoonstelling plaatsvindt en een maatschappelijke locatie waar de onderdelen van de tentoonstelling vervolgens een 'afterlife' krijgen in een getransformeerde, permanentere vorm. Beide ontwerpen worden gepresenteerd in fysieke maquettes waarin transformatie en de interactie tussen tentoonstellingsontwerp en stedelijke context zichtbaar worden. Het doel van de studio is om het tentoonstellingsproces te onderzoeken en te herdefiniëren.

Furkan Cinar Van Tonen Naar Zorgen

Van Tonen naar Zorgen begint als een tentoonstelling in de Schiehavenhallen, ontworpen als een tijdelijk maar betekenisvol landschap. Het is een plek waar architectuur niet alleen toont, maar een gesprek opent over veiligheid, intimidatie en zorg. Toch stopt het project daar niet: de elementen van de tentoonstelling worden na afloop hergebruikt in de opvang van het Leger des Heils, waar ze blijvende waarde krijgen.

Mijn stelling is dat architectuur niet neutraal is, maar altijd een positie inneemt. In dit project stel ik dat architectuur ook zorg kan dragen, juist in kleine, vaak over het hoofd geziene momenten. Het vertrekpunt was een urgent maatschappelijk vraagstuk: de onveiligheid die vrouwen ervaren in de publieke ruimte en de gebrekkige privacy binnen het Leger des Heils. Twee werelden die elkaar toevallig kruisen in dezelfde straat, maar die verbonden zijn door dezelfde behoefte: ruimte die veiligheid en waardigheid ondersteunt.

Met het project wilde ik laten zien dat een tentoonstelling niet louter representatief hoeft te zijn, maar ook handelingsperspectief kan bieden. De tentoonstelling zelf is opgezet als een open, transparant landschap. Bezoekers worden niet gedwongen tot een route, maar kiezen hun eigen positie. Dit confronteert met vragen rond intimidatie, privacy en veiligheid, en nodigt uit tot ontmoeting. Architectuur wordt hier geen decor, maar een uitnodiging tot reflectie en dialoog.

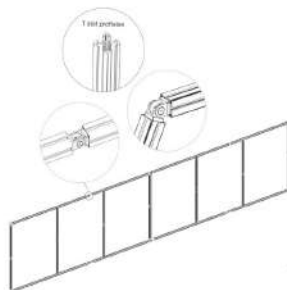
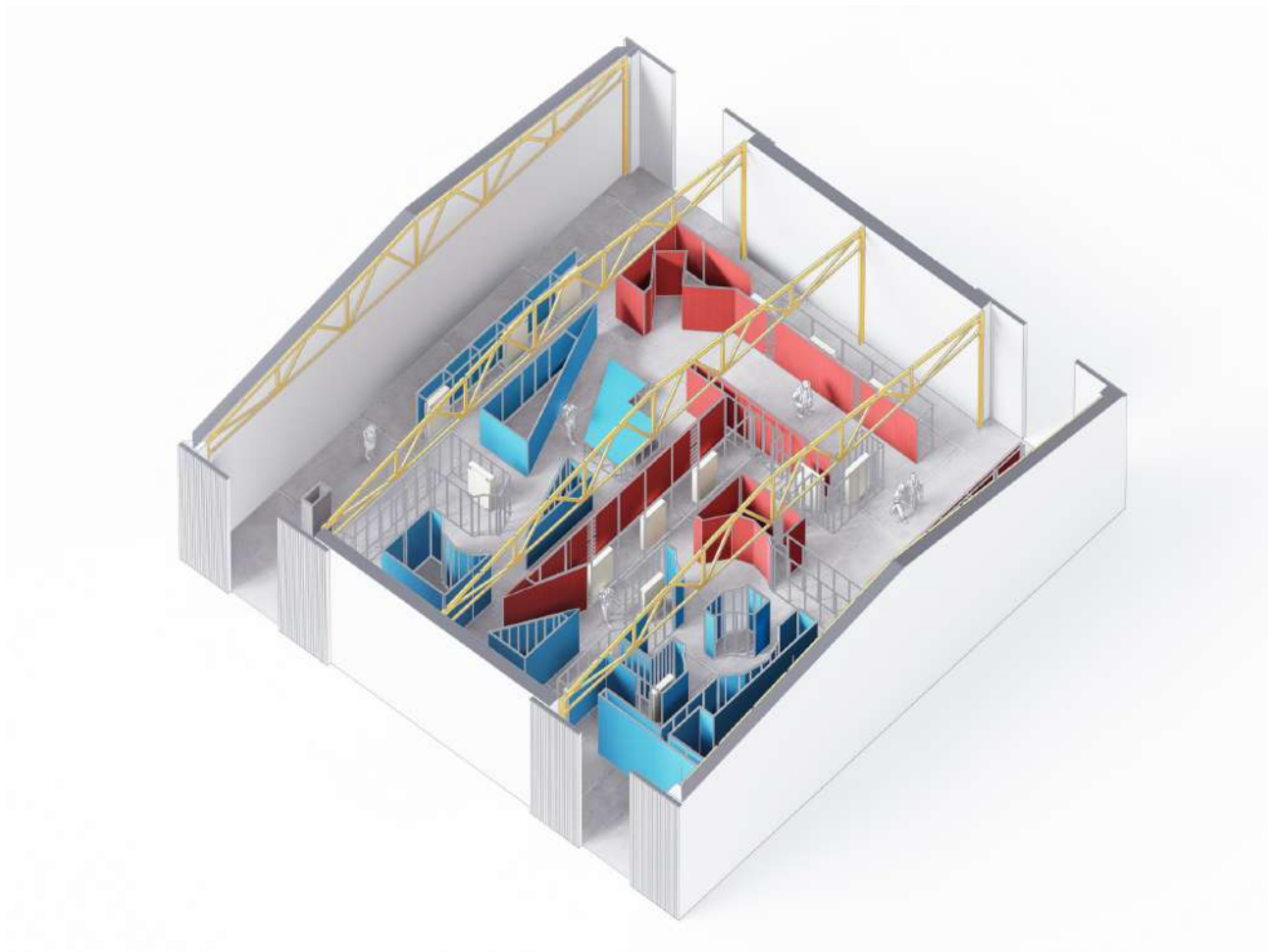
De grootste les voor mijn praktijk als ontwerper is dat impact niet altijd grootschalig hoeft te zijn. Na afloop transformeert het project in bedden, bureaus, hangplek, lichtarmaturen en scheidingswanden voor het Leger des Heils en omgeving: een tastbare bijdrage aan privacy en zorg. Zo verschuift de betekenis van tonen naar zorgen, van tijdelijk naar blijvend.

Architectuur die niet ophoudt bij tonen, maar begint bij zorgen.

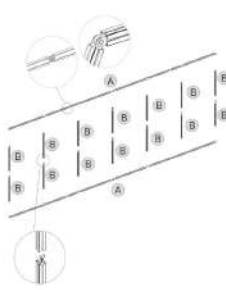
Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Sarah van der Giesen
Anne Delsing
Sereh Mandias
Adriaan de Groot

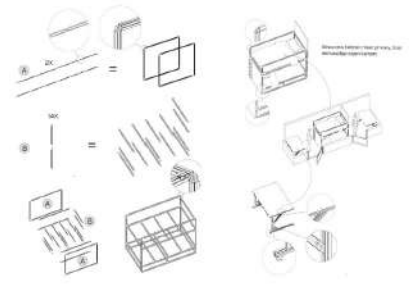
STUDIO
Museaal Kapitaal

Expositiewanden van T-slot profielen

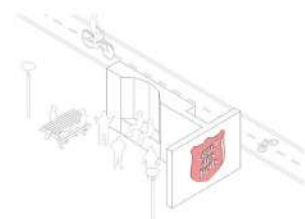
Expositiewanden van T-slot profielen

Meer privacy in de slaapzalen

Doormiddel van prive stapelbedden

Een ontmoetingsplek voor Leger des Heils-bewoners om hen te betrekken bij de maatschappij en de buurt te leren kennen.

Verlichting onder de Pieter de Hooghbrug voor meer sociale veiligheid, met nadruk op vrouwen.

STUDIO 13

HET SYSTEEM VAN

EEN STAD

Categorie
STAD, S

Docenten
WANDER HENDRIKS
NANCY SMOLKA
KAIDEN HOLLANDER
LIESBETH LEVY

Onderzoeksvaardigheden
Wij werken aan het kunnen analyseren van het stedelijke metabolisme wat vertaald wordt naar uitgangspunten voor een agenderend, samenhangend ruimtelijk verhaal en ontwerp voor een wijk van de toekomst waarin de voetafdruk van het metabolisme zichtbaar is in het dagelijks leven.

Communicatievaardigheden
Het mondeling presenteren van een navolgbaar aansprakelijk verhaal, ondersteund door de juiste visuele schema's en kaarten die de systemen, ruimtelijke voetprint en menselijke maat zichtbaar maakten.

Hoe beïnvloeden dagelijkse stromen de ruimtelijke samenhang van onze fysieke leefomgeving. Door het stedelijke metabolisme te ontwerpen, kunnen toekomstbestendige oplossingen voor Den Helder worden gevonden waarin metabole en stedelijke systemen geïntegreerd worden in de stedenbouw.

Den Helder heeft zich ontwikkeld dankzij de haven en petrochemische industrie, maar door de ligging aan zee wordt de stad steeds kwetsbaarder voor de gevolgen van klimaatverandering. Ook steden als Den Helder waren en zijn nog steeds afhankelijk van essentiële stromen die ruimtelijk bepalend zijn zoals bijvoorbeeld energie, voedsel, klimaattransitie en transportbewegingen. Deze structuurbepalende elementen houden inwoners gezond en zorgen voor een leefbare toekomstbestendige woonomgeving.

De regio Den Helder biedt unieke kansen: een vruchtbaar agrarisch buitengebied, windmolenparken op zee en recreatieve duinlandschappen. In deze studio onderzoek je het metabolisme van deze plek en ontwerp je een strategie voor een zelfvoorzienende stad in 2050. Je bewijst de ruimtelijke samenhang met een stedenbouwkundig plan dat toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling laat zien. Het resultaat is een integraal verhaal waarin Den Helder veerkrachtig, duurzaam en leefbaar blijft.

Jasper Peters

Een Zee Van Mogelijkheden

Waar de Noordzee ooit leeg en ongerept leek, veranderde de ontdekking van olie en gas het gebied in een hoogtechnologisch landschap met honderden installaties en duizenden kilometers leidingen. Den Helder speelde daarin een sleutelrol: gas werd er verwerkt en via de haven en het vliegveld werden offshore-installaties dagelijks bevoorraad. Vandaag staat de Noordzee symbool voor een duurzame toekomst. Fossiele energie maakt plaats voor wind- en zonneparken, waterstofproductie en CO₂-opslag in lege gasvelden. Honderden platforms krijgen een tweede leven als knooppunten voor waterstof, onderzoek of aquacultuur. Schelpdieren, zeewier en algen dragen bij aan een circulaire voedselketen. Zo ontwikkelt de Noordzee zich tot multifunctioneel landschap dat energie én voedsel levert – een sleutelgebied in de transitie.

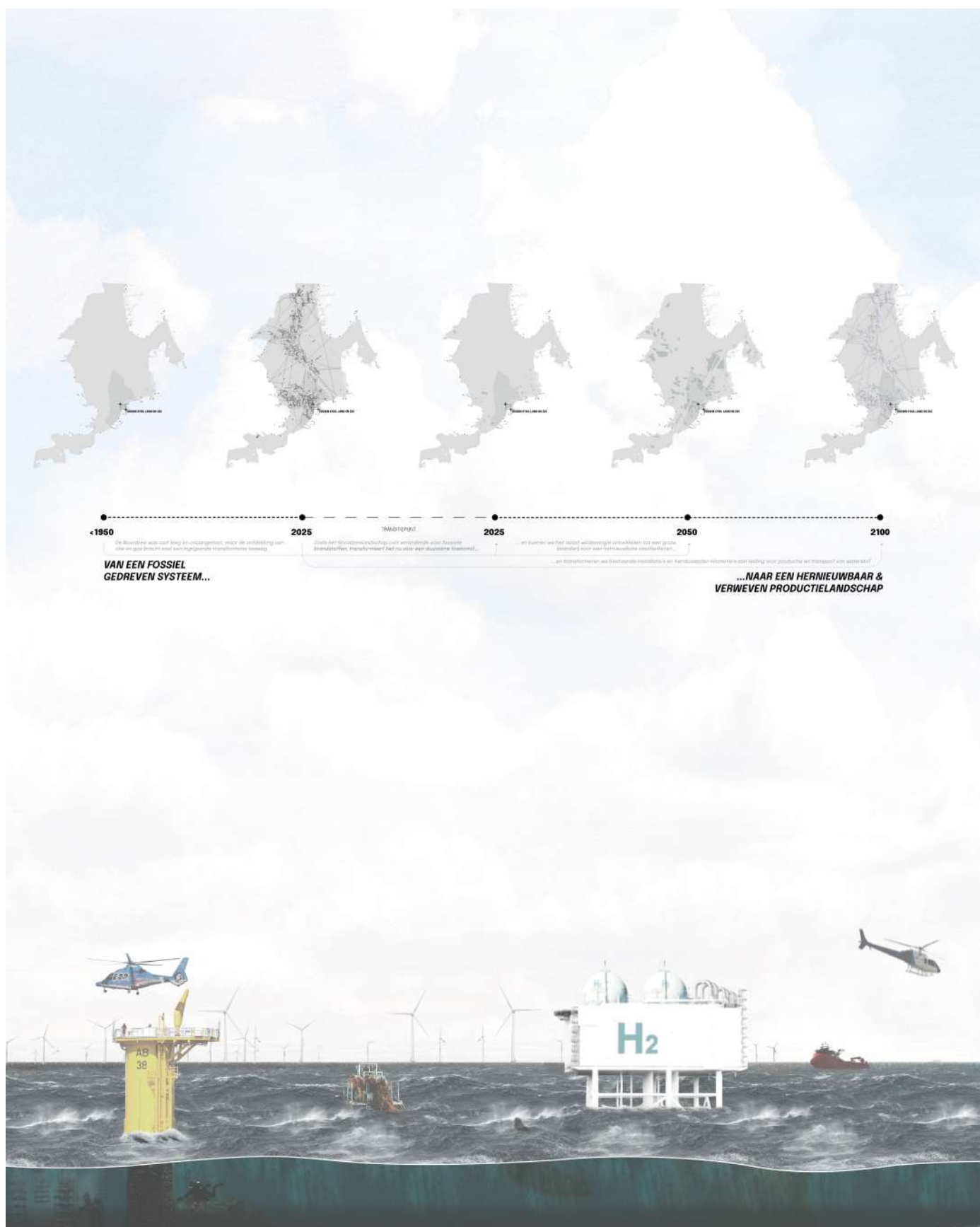
De vraag is hoe Den Helder zich herpositioneert als hoofdstad van deze veranderende Noordzee. De stad beschikt over een sterke maritieme sector, haven, luchthaven en strategische ligging. Kennisinstellingen voegen expertise toe in aquacultuur en voedseltransitie, waardoor Den Helder een hub vormt tussen stad, land en zee. Hierbinnen is een nieuw icoon passend: een hergebruikt offshore-platform. Want deze platforms zijn meer dan technische objecten; hun schaal en symboliek maken ze tot archetypen van menselijke maakbaarheid. Ze markeren een tijd waarin vooruitgang gelijkstond aan het beheersen van de natuur. Hun oorspronkelijke functie, de winning van fossiele energie, loopt ten einde, maar hun betekenis blijft bestaan. Vandaag krijgt deze menselijke maakbaarheid een nieuwe invulling: niet langer gebaseerd op controle, maar op samenwerking met de natuur.

Zo kunnen platforms transformeren tot bakens van de transitie: multifunctionele hubs en tastbare plekken waar verleden en toekomst samenkomen. Voor de kust van Den Helder ontstaan vertrekpunten voor offshore-werkers, ontmoetingsplekken voor onderzoek en onderwijs, ervaringsruimtes voor geschiedenis en innovatie. Iconen die het verhaal van de Noordzee en Den Helder zichtbaar maken. Den Helder ontwikkelt zich tot hoofdstad van de Noordzee: niet het eindpunt van fossiele energie, maar het startpunt van een duurzame toekomst. Hier komen grote vraagstukken samen, op zee met hergebruikte platforms vol nieuwe systemen, en op land met ruimte voor landbouwvernieuwing, landschapsherstel en versterking van biodiversiteit en ecologische balans.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Wander Hendriks
Nancy Smolka
Kai Den Hollander
Liesbeth Levy

STUDIO
Het systeem van een stad

STUDIO 12: ATELIER A16

Categorie
REGIO, S

Docenten
SHELLY LONG
HEIN VAN LIESHOUT
IRIS WIJN

Atelier A16 is een ontwerpend onderzoek dat zijn oorsprong vindt in de IABR-tentoonstelling Nature of Hope. Hier werd het project Ringwegen - A16 Oostflank Rotterdam gepresenteerd, waarin twee ontwerp bureaus ieder hun visie presenteren op de snelweg en omgeving van de A16 in Rotterdam Oost.

De uitbreiding van het hoofdwegennet in dichtbevolkte stedelijke gebieden bereikt haar grenzen. Het toevoegen van meer asfalt is geen duurzame oplossing voor de toenemende mobiliteits-vraag. Atelier A16 onderzoekt alternatieve oplossingen die niet alleen de mobiliteit verbeteren, maar ook bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Het doel van Atelier A16 is om door middel van ontwerpend onderzoek een toekomstbeeld te maken voor de A16 en het omliggende gebied: Rotterdam Oost. Welke ruimtelijke opgaven voor het Rijk, de regio en de stad kunnen worden geadresseerd? Hoe wordt de snelwegomgeving tussen het nieuwe Terbregseplein en de geplande derde oeververbinding naar Zuid een toekomstbestendig stedelijk gebied? Welke veranderingen in mobiliteitssystemen zijn nodig om stedelijke ontwikkeling te ondersteunen en de verbinding tussen de Oost en Oost te versterken?

Onderzoeksvaardigheden
Dit A16 LAB begint op de IABR als levend lab: het ontwerpend onderzoek gebruikt IABR-materiaal als startpunt. Studenten analyseren waarden, kansen, uitdagingen en onmogelijkheden en reflecteren op brede welvaart, mobiliteit als stedelijke motor en toekomstbestendige ontwikkeling.

Communicatievaardigheden
Bij de communicatielessen ligt de nadruk op het presenteren van de analyse in een kleine tentoonstelling als onderdeel van de IABR. Daarnaast wordt gewerkt aan een schriftelijke reflectie op het proces en het resultaat van het ontwerpend onderzoek.

Jasper Peters Logistiek & Leefbaarheid In Beweging

Stel je een stad voor waar vrachtwagens en bestelbusjes niet langer de straten domineren. Waar logistiek verkeer geen files en uitstoot veroorzaakt, maar stil en efficiënt door een bestaande, grotendeels onbenutte infrastructuur beweegt: het metronetwerk.

De groei van onze steden brengt steeds grotere uitdagingen met zich mee. Meer inwoners en economische activiteit zorgen voor een stijgende vraag naar goederen, maar ook voor een toenemende druk op ruimte en mobiliteit. In 2050, alleen al, dagelijks miljoenen pakketjes met busjes door de stad vervoeren? Dat is niet langer houdbaar, en eerlijk gezegd ook behoorlijk achterhaald.

Het is tijd om stadsbevoorrading radicaal opnieuw te organiseren: door logistieke stromen te bundelen en te integreren in het metronetwerk ontstaat een vernieuwend systeem. Het bundelen van goederenstromen en slim gebruik te maken van bestaande infrastructuur, creëren we steden die efficiënter, duurzamer en leefbaarder zijn. Vanuit deze innovatieve benadering zijn voor Rotterdam de ringwegen en hun knooppunten met het metronetwerk onmisbare schakels. Zij markeren de plekken waar stad en regio elkaar raken en waar de fundamenten voor toekomstige logistieke centra worden gelegd.

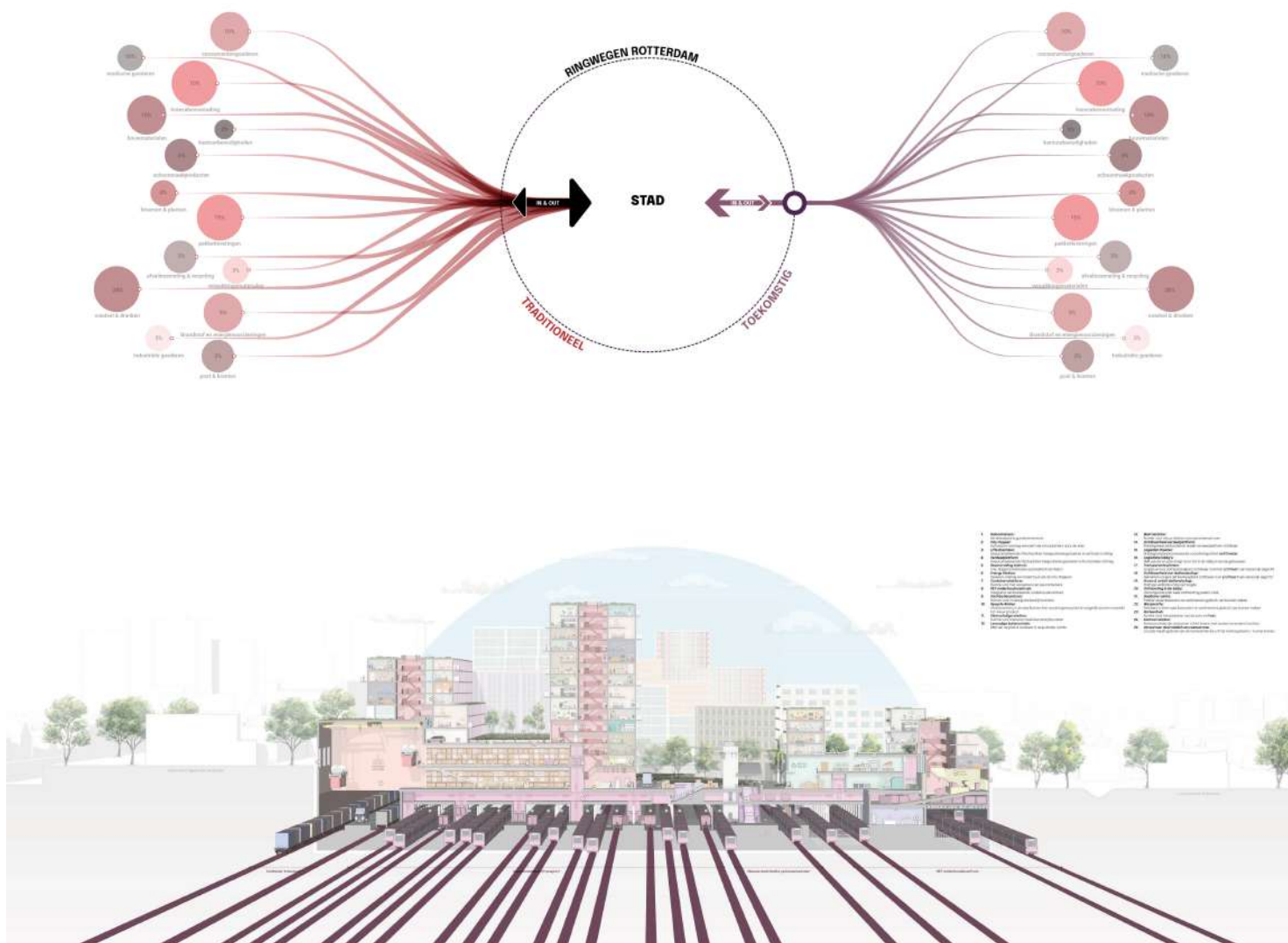
Een sleutelplek is het rangeerterrein langs de A16, tussen Kralingse Zoom en Capelsebrug. Dit monofunctionele gebied kan transformeren tot een strategisch logistiek centrum en tegelijkertijd aansluiten bij de bredere Oostflank-visie, waar wonen, werken en voorzieningen samenkomen. De transformatie van het gebied combineert ondergrondse logistiek met een levendige bovengrond en verweeft verschillende functies met en door elkaar. Transparante plinten en slimme ruimtelijke ingrepen maken logistiek zichtbaar. Groene pleinen en collectieve ruimtes versterken de leefkwaliteit, terwijl duurzame technologieën zoals restwarmtebenutting uit metrotunnels en regenwaterhergebruik bijdragen aan een circulaire stad.

Met deze unieke ontwikkeling aan de A16 wordt een monofunctionele stilstaande plek, na jaren van de stad in beweging te houden, eindelijk zelf tot leven gebracht om nog meer impact te kunnen maken op de stad. Deze transformatie betekent niet alleen een innovatieve en eigentijdse invulling van het logistieke DNA van Rotterdam, maar ook een fundamentele verandering in de manier waarop we onze stedelijke ruimten kunnen benutten.

DOCENTEN
Hein van Lieshout
Iris Wijn
Shelley Long

STUDIO
Atelier A16

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

STUDIO 2: DE ARCHITECTUUR VAN MODULAIRE HOUTBOUW

Categorie
KLEIN GEBOUW, A

Docenten
ARNOUD SEEGER
HELLMER RAHMS
TJERK DE BOER

Hoe ziet de toekomst van houtbouw eruit in Nederland? In deze studio onderzoeken we de relatie tussen bouwsysteem en architectuur door modulair bouwen met hout, gebaseerd op de Oostenrijkse Montagewoning. We ontwerpen nieuwe gebouwtypes, analyseren historische precedents, en ontwikkelen een catalogus van hedendaagse plattegronden.

De ontwerp-opgave is gebaseerd op de intieme relatie tussen het bouwsysteem en de architectuur van de meer dan 800 nog bestaande naoorlogse houten Oostenrijkse montagewoningen in Nederland. Centraal in de opgave staat de vraag: hoe kan een toekomstige architectuur van houtbouw eruitzien, voortbouwend op de archetypische verschijningsvormen van deze woningen?

Onderzoeksvaardigheden
Studenten onderzoeken een historisch precedent en de hedendaagse toepassing van haar relevante lessen, door het bestuderen van archiefmateriaal en het omzetten van deze inzichten naar een maquette die het archiefmateriaal ruimtelijk vertaalt.

Communicatievaardigheden
Binnen de studio worden aan de hand van het bestuderen van visualisaties uit archiefmateriaal van de Oostenrijkse montagewoning gewerkt aan een tot de verbeelding sprekende uitwerking van het eigen ontwerp, gebruikmakend van de techniek van perspectivische lijntekeningen.

Bij de Oostenrijkse montagewoningen is het bouwsysteem van grote invloed op de woningplattegrond en de ruimtelijke kwaliteit, zonder dat de module op zichzelf verheerlijkt wordt. De architectuur zoekt naar een verschijningsvorm die verder gaat dan de uitdrukking van het modulaire systeem. De naoorlogse technische innovatie van de geïndustrialiseerde bouwmethode was nauw verbonden met een bewustzijn van de continuïteit van architectuur als culturele aangelegenheid.

Wat is de potentie van dit modulaire houten bouwsysteem? Hoe kan het een waardevolle bijdrage leveren aan het huidige architectuurdebat en tegelijkertijd oplossingen bieden voor de woningbouwcrisis, waarbij de nadruk ligt op biobased bouwmaterialen? Kan een modulair houten bouwsysteem niet alleen inspelen op urgente vraagstukken, maar ook de culturele waarde van architectuur behouden, waarbij het historisch bewustzijn centraal staat?

Jeanine van Steenselen Nestas

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Deze ontwerpopgave gaat over de meer dan 800 nog bestaande houten Oostenrijkse modulaire woningen in Nederland. Deze woningen zijn in Nederland een oplossing geweest voor de naoorlogse woningnood. Door de eenvoudige constructie konden de woningen makkelijk gebouwd worden. Hoewel de voorziene levensduur van 50 jaar ruimschoots verstreken is, zijn de woningen nog steeds kwalitatief goed en erg geliefd. Met het onderzoek van de technische, architectonische en ruimtelijke kwaliteiten van de woningen als basis, ben ik van start gegaan met mijn eigen ontwerp: Nestas*.

Naast de huidige woon- en klimaatopgave is tijdens COVID aan het licht gekomen dat de eenzaamheid onder alleenwonenden jongeren erg groot is. Daarom ligt in dit houten woongebouw de focus op het stimuleren van sociaal contact. Omdat eenzame jongeren ook behoefte hebben aan een eigen veilige, geborgen plek is het ontwerp geïnspireerd op een vogelhuis om het nestgevoel te creëren. Naast de sociale functie biedt dit woongebouw een oplossing voor het tekort aan woningen voor alleenwonenden en is het houten, modulaire systeem een antwoord op het klimaatvraagstuk.

Door het woongebouw op te tillen zijn de woningen een geborgen plek en ontstaat er op maaiveld een grote, open en gemeenschappelijke buitenruimte. In dit gebouw is er een duidelijke opbouw van gemeenschappelijk en ontmoeting naar privé. De aanlooproute, trapopgang en de balustrade zijn gepositioneerd aan de voorkant van het gebouw zodat er interactie is tussen de verschillende collectieve ruimten. De eerste woonlaag is privé, maar door de grote raampartijen aan de voorkant is er veel contact met de gemeenschappelijke ruimten. De tweede woonlaag is het meest privé doordat deze alleen via binnen te bereiken zijn en de gevels een meer gesloten karakter hebben.

De grootste uitdaging was het precies passend maken van alle modules in combinatie met de architectonische momenten en kwaliteiten. Bij deze studio heb ik ervaren hoe belangrijk het is om gevels, plattegronden en doorsneden gedetailleerd uit te werken en vast te houden aan het concept en deze steeds verder te verfijnen. Met deze tools heb ik het karakteristiek van de Oostenrijkse woning op mijn eigen manier proberen te vangen in een hedendaags ontwerp.

*De naam van dit project komt uit de oudst bekende Nederlandstalige zin: Hebban olla vogala nestas hagunnan hinase hic anda thu, wat unbidan we nu? Met deze titel komen de verwijzing in het ontwerp naar een nest en mijn voorliefde voor taal samen.

DOCENTEN
Arnoud Seegers
Hellmer Rahms
Tjerk de Boer

STUDIO
De architectuur van modulaire houtbouw

STUDIO 8 HOUSING FOR MIGRANT WORKERS

Categorie
ENSEMBLE, A/S
ENGELSTALIG

Docenten
PIERO MEDICI
RENZO SGOLACCHIA
ANA LUISA MOURA
RACHEL SENDER

The concept of flexibility, once associated with the customisation of dwellings, has in recent times taken on a more restrictive meaning, often addressing housing emergencies. Terms like temporary, mobile, modular, containerised, and prefab have become synonymous with flexibility. In the Netherlands, flexwoningen (flexible housing) are designed to accommodate migrant workers, yet they are characterised by their containerised and temporary nature.

Driven by efficiency, flexwoningen are controlled by employment agencies that regulate workers' lives through inspections and warnings while managing shifts and transport via algorithms. These practices highlight the oppressive nature of workers' housing, where hyper-rationalised layouts exacerbate stress.

Research skills
Het ontwikkelen van een onderzoeksinstrumentarium en vakspecifieke vocabulaire. Studenten leren precedenten uit landschap, stedenbouw en architectuur systematisch te analyseren en formuleren op basis daarvan duidelijke randvoorwaarden voor hun ontwerp

Communication skills
During design exercises, students will outline their proposals based on predefined parameters, such as location, programme, and living unit specifications. This phase involves iterative presentations to refine concepts, test designs, and integrate research insights. Students will document their frameworks using diverse methods, including literature reviews, cartographies, drawings, and models. They will define their assignment and reflect on the proposal by addressing the why, what, where, and how. The aim is to further develop and deepen the chosen concept while sharpening the research question. Active participation in collective discussions is essential to this process.

This studio questions how to conceive and design truly flexible housing for migrant workers—housing that fosters emancipation from the agencies' control. The central inquiry examines the relationship between workers' housing and the effective practice of freedom. By addressing the challenges migrant workers face in accessing suitable and customisable housing, the studio seeks to empower them through bottom-up strategies. The intended result is a critique of conventional, institutional visions of workers' housing, shifting the focus from lifeless, containerised architecture to the human experience.

JJ van Elswijk From Survival To Recovery

Arbeidsmigranten zijn onmisbaar voor de Nederlandse economie. Zij werken in sectoren als landbouw, logistiek en de vleesindustrie. Maar achter dit onmisbare werk schuilt een harde realiteit.

Veel arbeidsmigranten komen via uitzendbureaus naar Nederland, gelokt door de belofte van een beter leven. Ze krijgen gecombineerde contracten: werk én huisvesting in één. Raakt iemand zijn baan kwijt, dan verliest hij direct ook zijn onderdak. De hoge werkdruk, nul urencontracten en het gebrek aan verlof leiden vaak tot uitputting, fouten en uiteindelijk ontslag. Het gevolg: dakloos in een vreemd land, slapend in parken of bossen.

Dit probleem groeit. In Den Haag is de situatie het meest zichtbaar, vooral in het Haagse Bos, waar steeds meer arbeidsmigranten geen onderdak hebben. Er zijn voorzieningen zoals de voedselbank, het Leger des Heils en kerken die steun bieden. Toch ontbreekt er iets fundamenteels: een plek die veiligheid, sociale samenhang en zorg samenbrengt.

Daarom pleit ik voor een gebouw dat deze ontbrekende schakels biedt. Een plek van veiligheid – bescherming van mens en eigendommen. Een plek van sociaal contact – tijdelijk werk en een ontmoetingsruimte. Een plek van zorg – douches, gesprekken en een inleverpunt voor plastic flessen, een bron van inkomen.

Mijn ontwerp staat naast het Malieveld en het Haagse Bos: een herkenbare plek voor arbeidsmigranten. Het gebouw heeft een driehoekige vorm met een centrale binnenplaats. Het is stapelbaar: groeit het probleem, dan groeit het gebouw mee.

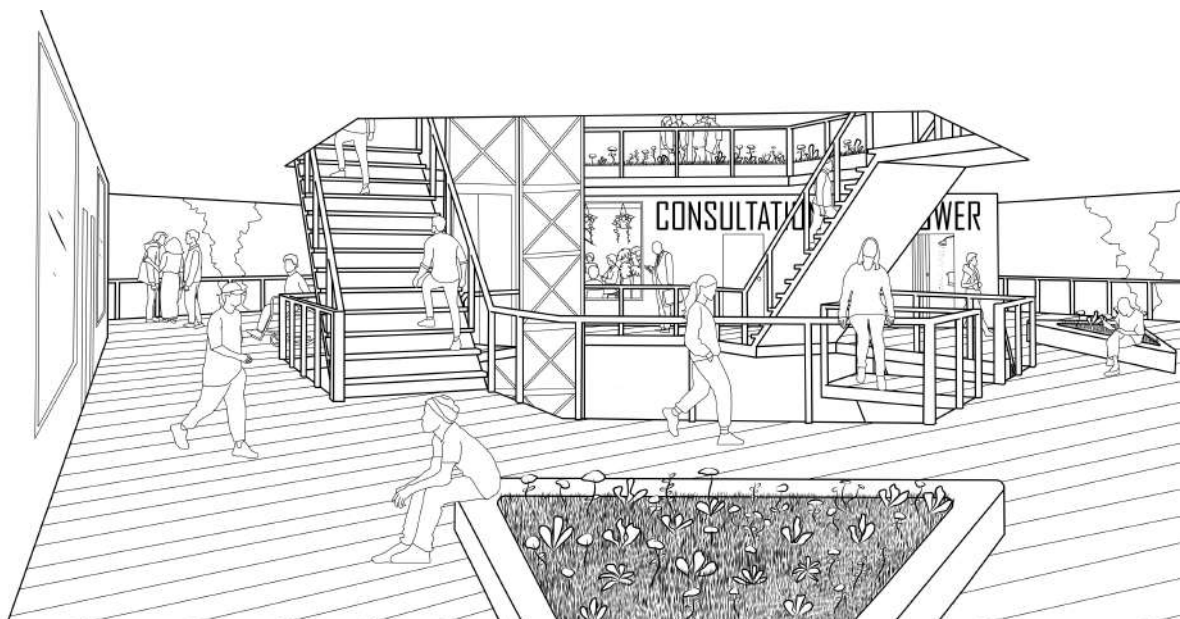
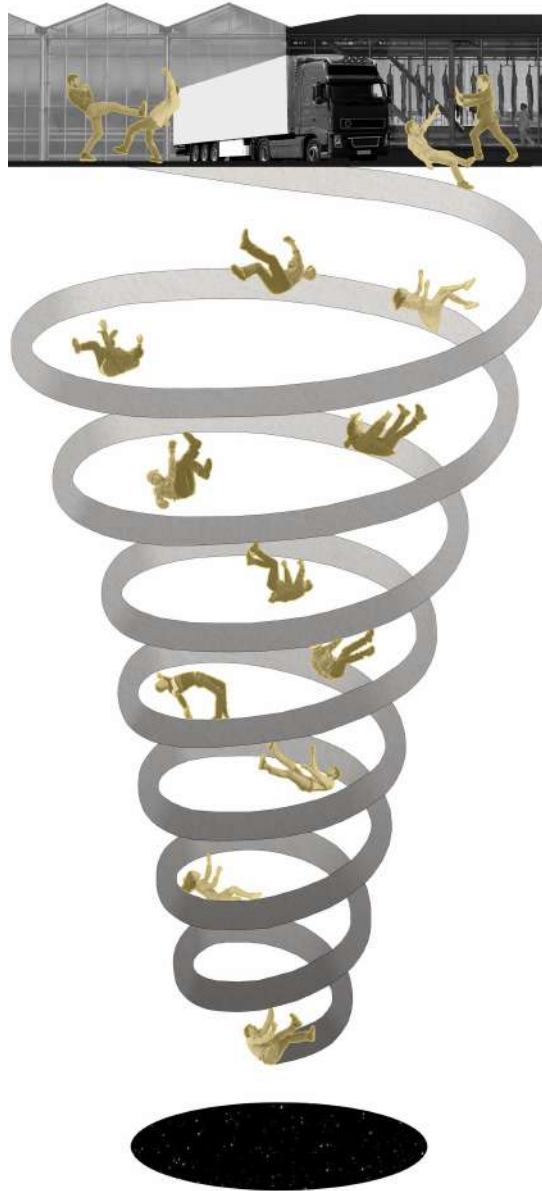
Beneden bevinden zich de publieke functies: servicepunt, keuken, opslag en flessen inleverpunt. Op de eerste verdieping groepsactiviteiten en douches. Boven individuele gesprekken, die in de winter plaatsmaken voor slaapruimtes. De daktuin biedt de mogelijkheid om van de chaos te ontsnappen.

Deze thematiek laat zien waartoe wij als ontwerpers in staat zijn: mensgericht ontwerpen, kansen creëren en kwetsbare groepen verbinden met de samenleving. Zo biedt dit ontwerp arbeidsmigranten een pad naar een waardige en hoopvolle toekomst.

DOCENTEN
Piero Medici
Renzo Sgolacchia
Ana Luisa Moura
Rachel Sender

STUDIO
Housing for Migrant Workers

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

STUDIO 10: INTENSE STAD NIJMEGEN

Categorie
BUURT, S

Docenten
FRANZ ZIEGLER
STEF BOGAERDS
PAUL BROEKHUISEN
RUBÉN DARIO KLEIMEER

Onderzoeksvaardigheden
In het onderzoek staat het maken van morfologische reductietekeningen centraal voor een grondig begrip van de verschillende lagen van de stad en leer je om deze goed inzichtelijk te maken middels tekeningen. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de typologie van hybride bouwblokken met een combinatie van wonen en werken.

Communicatievaardigheden
Studenten leren fotografie inzetten om te oefenen met 'goed kijken naar de bestaande stad'. We portretteren het stedelijk landschap en de openbare ruimte en bevragen de ruimten waarin we wonen, werken en recreëren. De inzichten worden vastgelegd in een beeldessay.

Hoe en waar kunnen we de stad Nijmegen intensiveren en verdichten op basis van bestaande kwaliteiten? Welke stedenbouwkundige typologieën en gemengde woon-werkverkavelingen kunnen we inzetten voor de transitie naar een gezonde en toekomstbestendige stad?

De geschiedenis van Nijmegen gaat ruim 2000 jaar terug. In die lange periode heeft Nijmegen zich ontwikkeld van een Romeinse vestingstad tot de grootste en groenste stad van de provincie Gelderland, met een bloeiende universiteit en succesvolle Health & High Tech sector. Als een stad die bekend staat om haar progressieve politiek, streeft Nijmegen ernaar om compacter en dichter, en tegelijkertijd groen en leefbaar te blijven. Hier kunnen inwoners zich gemakkelijk te voet, per fiets of met het openbaar vervoer verplaatsen, terwijl het groene landschap rondom de stad nooit ver weg is.

De studio begint met een grondige analyse van de stedelijke structuur, evenals de ruimtelijke, programmatische en architectonische kwaliteiten van een projectgebied. Op basis van deze analyse ontwerp je een verdichtingsproject op een door jou gekozen locatie in Nijmegen.

Deze opdracht wordt gekoppeld aan de grote vraag naar woningen in gemengde woonmilieus. Je leert welke stedenbouwkundige typologieën en gemengde woon-werk verkavelingen kunnen worden ingezet die aansluiten op de kwaliteiten van de omgeving en bijdragen aan de transitie naar een gezonde en toekomstbestendige stad. Hierbij zal veel aandacht worden besteed aan morfologisch en typologisch onderzoek, klimaatbestendige en natuur-inclusieve stedenbouw en gemeenschapsgerichte buurtontwikkeling

Joep Vugts Zonder Wrijving Geen Glans

Het krachtenspel tussen collectieve kwaliteit en stedenbouwkundige visie

Ontwerpopgaves op stedenbouwkundig niveau zijn een dynamisch proces waar veel belangen mee tellen. En daarmee altijd onderhevig aan debat. Tot de stakeholders behoren niet alleen maar bewoners en gebruikers, maar ook natuur, cultuur, beleving enzovoorts. Een scala aan disciplines hebben baat en een zekere vorm van invloed. Met name als het gaat om een verdichtingsopgave moet men minutieus te werk gaan.

Interventies in Nijmegen, als de oudste stad van Nederland, vragen om uiterste zorgvuldigheid. Maar ook om rationele en scherpzinnige ingrepen. Ik heb er in dit project voor gekozen om niet puur kennis te laten prevaleren, maar intuïtie en impressie. Onconventioneel, door niet, louter, de gebaande paden te volgen.

Je kan ordelijk en beleefd te werk gaan, daarbij wordt de ingreep 'veilig', maar de impact minimaal. Ik heb er voor gekozen om de randen op te zoeken. Met eigenzinnigheid te zoeken naar een balans.

Een balans tussen bestaand en nieuw, tussen wonen en groen, maar ook tussen redelijk en rigoureuus. Door te zoeken naar kwaliteit op de locatie die niet geregisseerd is, maar organisch ontstaan. Die een zekere spontaniteit hebben.

Het ontwerp waar ik toe ben gekomen is een letterlijke vertaling van een 3-zijdige visie:

1. Voortborduren op bestaande structuren;
2. Een nieuwe structuur introduceren die aansluit op het bestaande;
3. Parkachtige beleving, vanuit het bestaande organisch weefsel uitbreiden en op de nieuwe structuur over laten lopen.

Mijn grootste les is geweest dat het samenbrengen van de grote dynamiek een enorm ingewikkeld spel is. Dat stopt niet bij goed communiceren en presenteren en dat begint niet alleen maar bij een goed idee. Ontwerpen is niet alleen maar een visie vertalen in een ruimtelijk plan, het is ook politiek, het samenbrengen van krachten, het balanceren van belangen en het destilleren van kwaliteiten. Maar de onderste steen komt alleen maar boven als je bergen verzet. In mijn optiek kom je tot creatieve en innovatieve oplossingen door te onderzoeken, uit te proberen en bovenal met spanning op te zoeken. Want zonder wrijving geen glans.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Franz Ziegler
Stef Bogaerds
Paul Broekhuisen
Rubén Dario Kleimeer

STUDIO
Intense stad Nijmegen

STUDIO 4

TYPISCH WONEN

Categorie
KLEIN GEBOUW, A

Docenten
ROBERT-JAN DE KORT
ANDREA PRINS
MAX HART NIBBRIG

Nederlandse woningplattegronden zijn hard aan vernieuwing toe. Er is nood aan nieuwe compacte woningtypes die zowel geschikt zijn voor gezinnen als voor diverse andere huishoudens.

In Studio Typisch Wonen onderzoeken en ontwerpen studenten compacte en flexibel bruikbare woningplattegronden en -interieurs.

De focus op gebruiksflexibiliteit is relevant omdat 58 procent van de Nederlandse bevolking in een rijtjeshuis woont, geschikt voor klassieke gezinnen. Anno 2022 zijn huishoudens veel diverser: alleenstaanden, woongroepen, samengestelde gezinnen. Er is behoefte aan nieuwe woningtypes die ook geschikt zijn voor deze huishoudens.

Bovendien wonen Nederlanders buitengewoon ruim, terwijl er veel nieuwe woningen nodig zijn. Om deze reden zouden toekomstige woningen niet alleen flexibeler bruikbaar maar ook compacter moeten zijn.

In Studio Typisch wonen gaan studenten met deze opgave aan de slag door deze van binnenuit te benaderen. Ze richten zich met name op de woningplattegrond en -interieur. Dit stelt hen in staat om zowel de ruimtelijke organisatie als de beleving van de woonruimte centraal te stellen. Bestaande woningen worden onderzocht aan de hand van plattegronden en interieurmaquettes. De hierbij opgedane kennis wordt vervolgens gebruikt om prachtige nieuwe woningtypes te ontwerpen.

Onderzoeksvaardigheden
Het onderzoek richt zich op de werking en beleving van bijzondere bestaande woningen. Dit doen we aan de hand van ontwerpmiddelen zoals de plattegrond en de maquette. De studenten dienen tijdens hun onderzoek ook ontwerpvoorstellen te doen.

Communicatievaardigheden
Het fotograferen van interieurmaquettes (schaal 1:25) neemt een centrale plek in. In de eerste helft van het semester wordt een maquetteworkshop georganiseerd. Architectuurfotograaf Max Hart Nibbrig zal de studenten na de tussenpresentatie wekelijks begeleiden.

Leonoor van Dijk DOMA

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Wonen in Nederland wordt vaak benaderd als een optelsom van kamers, vierkante meters en privé-eigendom. Daarmee sluiten we onszelf op in hokjes en verliezen we uit het oog wat wonen werkelijk kan zijn: een gedeelde, veranderlijke en rijke ervaring. Vooral in dichtbevolkte steden wordt dit probleem zichtbaar: woningen zijn klein, standaardmatjes en vaste maten domineren, ontworpen voor één gezinsstructuur die al lang niet meer de norm is. Jongeren keren noodgedwongen terug naar huis, soms met partner. Mijn ontwerp doorbreekt deze standaardlogica door flexibiliteit en delen centraal te stellen.

Het project onderzoekt wonen vanuit de kracht van collectiviteit in plaats van de illusie van autonomie. In dit project vraagt het om een compromis, een stukje privacy inruilen voor extra ruimte en woonvrijheid.

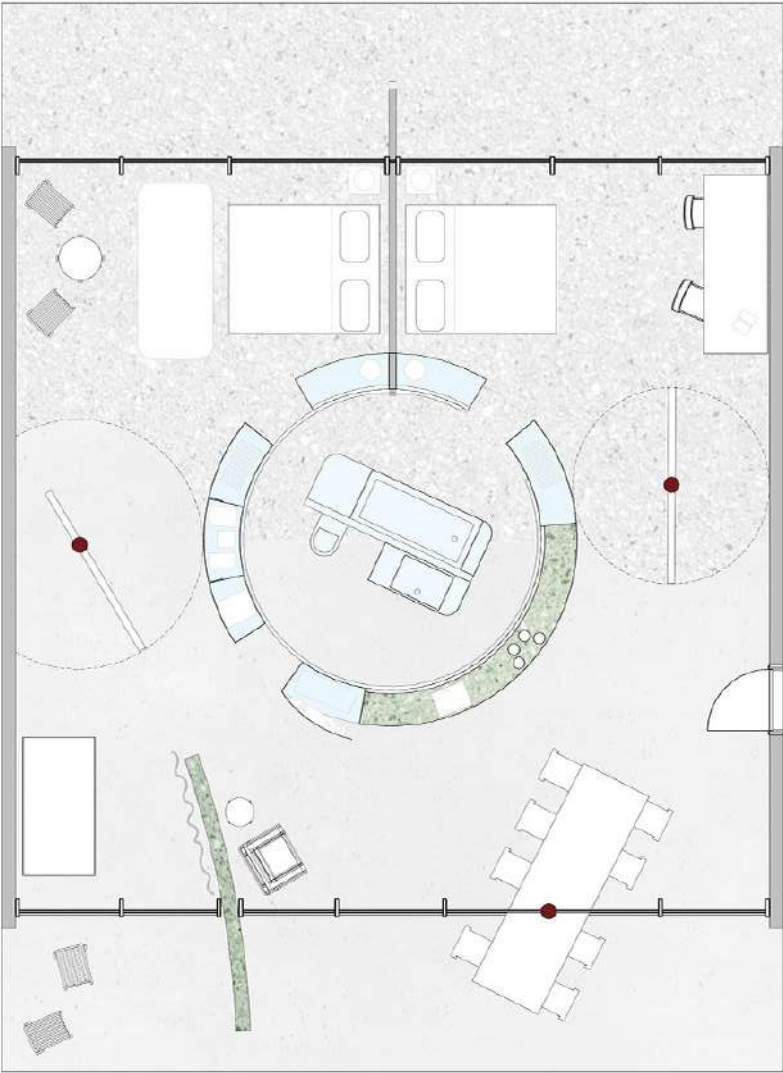
De woning bestaat uit een compacte kern met gedeelde functies zoals koken, wassen en opbergen, vormgegeven als een reeks kasten die bewoners naar eigen behoefte kunnen indelen. Deze kasten en objecten zijn functioneel en ruimtelijk richtinggevend en tonen hoe wonen zich op verschillende schalen kan organiseren. De kern oogt monolithisch, maar onthult een binnenwereld met essentiële functies. Daaromheen ontvouwt zich een leeg canvas zonder vaste structuren, dat telkens opnieuw kan worden ingericht. Gordijnen, taatsdeuren en objecten maken de woning veranderlijk en geschikt voor uiteenlopende samenstellingen, doordat zij ruimtes kunnen afbakenen, verlengen of openen, terwijl ze ruimtelijke ordening bieden zonder functionaliteit op te leggen.

Wat ik met dit project wilde bereiken, is een pleidooi voor een radicale herziening van ons woonmodel. Architectuur kan ruimte maken voor ontmoeting, meervoudigheid en nieuwe vormen van gemeenschap, voorbij de standaardmaat en voorbij het één-gezinshuis.

Een leerschool in deze studio is dat architectuur niet draait om controle of eindvorm. Het mag een structuur zijn die meeplooit met de veranderlijkheid van het leven en die ruimte laat voor de creativiteit en ritme van haar bewoners.

DOCENTEN
Robert-Jan de Kort
Andrea Prins
Max Hart Nibbrig

STUDIO
Typisch wonen

STUDIO 4: MET ZORG ONTWERPEN

Categorie
MIDDELGROOT GEBOUW, A

Docenten
SAN DINO ARCILLA
FRANK BOTMAN
PAUL VAN DEN BERGH

Onderzoeksvaardigheden
In de studio worden bestaande woon-zorg concepten bestudeert. We zullen hierbij aandacht besteden aan de relatie tussen zorgprogramma en ruimtelijke structuur. In hoeverre kan een ruimtelijke structuur bijdragen tot een zorgzame omgeving, en wanneer leidt het tot stigmatisering en segregatie? We besteden bijzondere aandacht aan de woonbehoeften van (ex-) dak- en thuislozen. We doen literatuuronderzoek en organiseren gastlezingen van experts in dak- en thuisloosheid.

Communicatievaardigheden
Jouw ontwerp en huisvestingsconcept presenteer je onder andere middels een infografisch beeld waarin de verschillende dimensies van het huisvestingsconcept (o.a. zorgprogramma, beheer, exploitatie en ruimtelijke structuur) worden verbeeld.

Mensen die langer durende zorg nodig hebben komen vaak terecht in institutionele zorginstellingen. De vraag is: kan een woning in een zorginstelling een echt thuis zijn? Voor (ex-) dak- en thuisloze personen is de consensus bij beleidsmakers en ervaringsdeskundigen dat het hebben van een woning niet afhankelijk moet zijn van het ontvangen van zorg. Het hebben van een duurzame woning, een thuis, vormt de basis voor herstel. Dit is het uitgangspunt van het Housing First principe. Maar wat is dan de relatie tussen wonen en zorg? Deze studio bekijkt deze vraag vanuit een ontwerpend perspectief. We gaan op zoek naar een nieuwe verhouding tussen het wonen en de zorg.

In deze studio ontwerpt de student een woongebouw, waarin verschillende soorten zorg voor (kwetsbare) bewoners, zoals dak- en thuisloze personen, zijn geïntegreerd. De student stelt een beheerconcept voor waarin de aspecten vanuit het sociale (zorg) en het ruimtelijke domein worden geïntegreerd. In de studio betrekken we hierbij stakeholders zoals de gemeente, woningcorporaties en welzijnsorganisaties. Op basis van het beheerconcept wordt een woongebouw ontwikkeld voor diverse doelgroepen. Daarbij dienen segregatie en stigmatisering van doelgroepen te worden vermeden. Uitgangspunt is dat volwaardige en duurzame huisvesting een voorwaarde is voor het opbouwen van een stabiel en gezonde levenssituatie (Housing First principe). Daarmee is echter de relatie tussen wonen en zorg niet verdwenen. In deze studio verbreden we de vraagstelling: iedereen heeft weleens zorg nodig.. Hoe integreren we verschillende vormen van zorg voor verschillende bewoners in een woongebouw?

Linde Spuijbroek

MZO

Rotterdamse Academie van Bouwkunst

Van een thuis naar een huis, of van een huis naar een thuis. Deze plek in Crooswijk, Rotterdam, biedt expats en jongeren hoop en kansen voor de toekomst. Twee doelgroepen die op het eerste gezicht weinig gemeen hebben, maar door anders naar hen te kijken, ontstaat er een plek waar het opbouwen van een sociaal netwerk centraal staat.

Rotterdam trekt steeds meer expats aan door de internationale werkgelegenheid. Deze doelgroep is te verdelen in tijdelijke expats (0-1 jaar) en expats die voor langere tijd blijven (1-5+ jaar). Niet alleen expats zijn een groeiende doelgroep, maar er zijn ook steeds meer jongeren met verslavingen, psychische stoornissen of gedragsproblemen. Zonder een sociaal vangnet belanden deze jongeren op straat, zonder een thuis.

Hoewel deze twee groepen op het eerste gezicht ver uit elkaar lijken, hebben ze één gemeenschappelijk doel: het opbouwen van een sociaal netwerk. Expats komen van een een thuis (waar ze al een sociaal netwerk hebben), maar gaat naar Rotterdam en belanden uiteindelijk in een huis zonder dit netwerk. Jongeren komen juist vanuit een huis zonder sociaal vangnet en zoeken een plek waar ze een sociaal netwerk kunnen opbouwen en een toekomstperspectief krijgen.

In de studio Met Zorg Ontwerpen heb ik het opbouwen van een sociaal netwerk als uitgangspunt genomen voor het ontwerp van een woongebouw in Crooswijk. Het ontwerp stimuleert interactie tussen bewoners, maar ook met de buurtbewoners van Crooswijk. De publieke plint wijkt af van de huidige rooilijn van de wijk en is toegankelijk vanaf alle zijden, zodat het uitnodigt om de publieke functies te bezoeken. Boven deze plint bevinden zich de woningen voor zowel expats als zorgafhankelijke jongeren. De galerijen naar de woningen zijn zodanig ontworpen dat bewoners op kleinere schaal een gemeenschap kunnen vormen.

De expats hebben hun eigen woning, maar naarmate ze langer wonen, wordt er meer collectieve ruimte op de galerij gecreëerd. De jongeren wonen in een woongroep, wat de onderlinge steun en 24/7 begeleiding versterkt. Door de woningen naast elkaar te plaatsen, wordt geen onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen.

Van deze aanpak heb ik geleerd om met een andere bril naar de verschillende doelgroepen te kijken. Hierdoor bleken er meer overeenkomsten te zijn dan ik eerst dacht. Door deze aanpak ben ik ervan overtuigd dat wanneer je de bewoners centraal stelt in je ontwerp, er betere architectuur ontstaat.

DOCENTEN
???

STUDIO
Met zorg ontwerpen

Pijperstraat

De Huiskamer

STUDIO 1 HEMP AND LIME ASSEMBLY

Category
KLEIN GEBOUW, A
ENGELSTALIG

Tutors
ANNA ZAN
ELINE HOFTIEZER
SJOERD WILLEM BOSCH

Research Skills

Students will engage in both hands-on experimentation and theoretical research on hemp-lime construction. Through reference studies, site visits, and lectures, they will explore both historical and contemporary construction techniques, gaining insights into the material's technical properties and physical behavior. During 1:1 material testing (Prototype), students will apply, analyze, and refine techniques through a series of physical experiments to assess feasibility, structural performance, and material expression.

Communication skills

Students will use material mock-ups, fragment models, collages, layered drawings, and storytelling techniques to communicate their findings. These methods will translate technical research into spatial design strategies, while fostering a deeper understanding of how hemp and lime can be applied within the historical and material context of the Maarhuizen farm.

Hemp is a locally grown, sustainable, and renewable alternative to many conventional construction materials. It can grow up to four meters in just 100 days without the need for harmful pesticides and serves as a natural soil purifier, making it ideal for crop rotation. Both its long bast fibers and shorter hurd fibers can be processed into raw materials with diverse applications. In the built environment, hemp hurds combined with lime provide fire resistance, humidity regulation, and contribute to healthier indoor climates. Hemp fibers can absorb and release water up to two to four times their weight. In the Netherlands, over eighty percent of hemp cultivation takes place in the northern regions, with the largest manufacturers based in Groningen, making it a regionally available and accessible building material.

This studio explores how hemp (biobased) and lime (mineral-based) can be used in the repair and transformation of existing structures. Using the Maarhuizen farm in Groningen as a case study, students will investigate how these materials can be integrated into the site's existing material fabric to create new ecological aesthetics.

Beyond conventional hempcrete applications, the studio examines the material properties of lime and hemp both separately and in combination, integrating them with reused materials from the farm. Applications include in-situ hempcrete, prefabricated hempcrete masonry, lime plaster and sgraffito (potentially with pigments), prefabricated hemp panels, hemp insulation, and lime flooring.

Through small-scale interventions and architectural fragments, students will work with material mock-ups, fragment models, collages, layered drawings, and storytelling techniques. These methods will help explore hemp and lime as complementary materials for repair, while deepening their understanding of the existing spatial, material, and atmospheric context.

Mari-Lynn Kieviet

New History

Architectuur is voor mij een voortdurende dialoog met de tijd – met oog voor wat was, wat is en wat nog kan ontstaan. Wat we vandaag toevoegen, wordt morgen onderdeel van iemand anders' context. In die zin voert architectuur een voortdurende dialoog met de tijd.

Die overtuiging kreeg tastbare vorm toen ik de gang binnenstapte van een oude boerderij in Maarhuizen. Wat me direct raakte, was de rauwe, gelaagde kwaliteit van de ruimte. Door de eeuwen heen heeft het gebouw meerdere transformaties ondergaan. De materiaalkeuzes – soms onlogisch of geïmproviseerd – hebben een uitgesproken karakter. Ze tonen een gefragmenteerde geschiedenis: verdwenen structuren, deels gesloopte onderdelen en imperfecte reparaties. Deze 'ghosts' – fysieke overblijfselen van eerdere ingrepen – bewonen de ruimte. Ik zie de gang als een palimpsest waarin verschillende momenten uit de tijd via materiaalsporen zichtbaar zijn gebleven.

Mijn uitgangspunt was om met die gelaagdheid te werken – niet alleen historisch, maar ook ruimtelijk, technisch en esthetisch. In plaats van de ruimte te restaureren of te bedekken, koos ik ervoor het verhaal voort te zetten met een nieuwe architectonische laag die de materiële karakteristieken omarmt.

Een belangrijke les binnen deze studio was het leren ontwerpen in een bestaande context en het werken met een natuurlijk materiaal. Ik ontdekte hoe specifieke materiaalkeuzes sfeerbepalend zijn en hoe ze juist wel of niet passen binnen de gelaagdheid van een plek. Via textuur, contrasten en detaillering blijft de geschiedenis voelbaar, en ontstaat een architectuur die duurzaam is in tijd én betekenis. Door zorgvuldig te reageren op wat er al is, kon ik een nieuwe laag toevoegen die het bestaande niet overneemt, maar aanvult en versterkt.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Anna Zan
Eline Hoftiezer
Sjoerd Willem Bosch

STUDIO
Hemp and Lime Assembly

STUDIO 6: PLATFORM WOONOPGAVE. WONEN IS EEN RECHT!

Categorie
GROOT GEBOUW, B

Docenten
SANNE VAN MANEN
VIOLETTE SCHÖNBERGER
MIRJAM VELDHIJZEN VAN ZANTEN

Hoe ontwerp je aan de vraag áchter de vraag die architectenbureaus doorgaans krijgen? In deze studio ontwerp je zowel een woongebouw als een beleidsinstrument dat beter wonen mogelijk maakt.

Wonen is een basisrecht. Voor veel studenten van de Academie is een fijne woning niet meer vanzelfsprekend. In deze studio bespreken we hoe we willen wonen en onderzoeken we wat nodig is om dit toch mogelijk te maken. Platform Woonopgave gelooft dat het wel kan: betaalbaar, duurzaam, eerlijk en toekomstbestendig. Maar we zien het nog niet in de praktijk. Via verschillende workshops onderzoeken we in deze studio wie de macht heeft in de woonopgave (wie bepaalt wat er mag en kan?), bestuderen we alternatieve woonvormen, duiken we in de rekenmodellen en nemen studenten een eigen positie in om de woonopgave te veranderen. De eigen positie wordt doorgewerkt in een te ontwerpen woongebouw waarvoor zowel aandacht aan de woning als de woongemeenschap wordt besteed. Hierin maak je de ruimtelijke consequenties van specifieke woonbeleidinstrumenten voorstelbaar en toon je wat er volgens jou moet veranderen om goed wonen mogelijk te maken.

Onderzoeksvaardigheden
Je leert systeem- en ruimtelijke analyses te maken van referentieprojecten uit binnen- en buitenland. Daarbij leer je de 'crux' te ontwaren die het project mogelijk heeft gemaakt en de ruimtelijke consequenties van beleidsmaatregelen te tonen.

Communicatievaardigheden
Je leert een stelling te formuleren en te presenteren. Je zult werken aan je inhoudelijke argumentaties, je presentatie- en communicatievaardigheden en de mogelijkheid hebben verschillende presentatievormen te ontwikkelen voor je stellingname.

Matteo Rizzo Stacked Spaces

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Maak sociale woningbouw weer kwalitatief!

In Nederland heerst nog altijd een vertekend beeld van sociale woningbouw. Het wordt vaak gezien als iets dat goedkoop, eenvoudig en standaard moet zijn, wat resulteert in architectuur en plattegronden die voornamelijk gericht zijn op kostenbesparing in plaats van op kwaliteit. Deze benadering doet geen recht aan de waarde en potentie van sociale woningbouw voor onze samenleving. Met dit concept wil ik een nieuwe standaard zetten: sociale woningbouw die niet alleen bijdraagt aan het oplossen van de woningcrisis, maar ook van hoge kwaliteit is, met goede architectuur, mooie openbare ruimtes, slimme plattegronden en duurzame oplossingen.

Met dit als uitgangspunt was het de uitdaging om een concept te bedenken op een klein plot aan de Persoonshaven in Feijenoord, Rotterdam. Als basis voor het concept heb ik gekozen voor een alternatief financieel model, Community Land Trust, om de realisatie mogelijk te maken en betaalbaarheid te garanderen. Het model stelt de gemeenschap in staat om eigenaars- en zeggenschap over het plot te hebben. Om hier architectonisch op in te spelen, heb ik gekozen voor een modulair bouwprincipe in hout, om een schone, duurzame en betaalbare realisatie te waarborgen. Deze modules zijn gepositioneerd binnen een dorpse stedenbouwkundige opzet, waarmee het gemeenschapsgevoel wordt versterkt.

De grootste uitdaging was het vinden van een balans tussen het verdichten op een klein plot en tegelijkertijd het behouden van de ruimtelijke kwaliteit. Het Tetris-principe biedt de mogelijkheid om de modules optimaal te positioneren om een hoge dichtheid te bereiken, zonder concessies te doen aan de individuele beleving van de bewoners. Dit resulteert in unieke, op maat gemaakte woningen, elk voorzien van een ruim dakterras. Het optillen van de openbare ruimte creëert extra ruimte voor verdichting en zorgt voor een hoogwaardige gemeenschappelijke buitenruimte en een actieve ontsluiting.

Het resultaat is 40 unieke sociale huurwoningen die voor alle doelgroepen toegankelijk zijn. Dit concept biedt een duurzame en eerlijke oplossing die zich aanpast aan de veranderende behoeften van de stad en haar bewoners. Hiermee hoop ik bij te dragen aan het oplossen van de woningcrisis, door betaalbare en kwalitatieve woonruimte te bieden die zowel sociaal als architectonisch een meerwaarde heeft.

DOCENTEN
???

STUDIO
Platform Woonopgave. Wonen is een recht!

STUDIO 7

MAASTUNNEL MUSEUM

Categorie
GROOT GEBOUW, A

Docenten
JASPER STEVENS (FELT)
KAREL VERSTRAETEN (FELT)

Vaardigheden
In deze studio ontwikkelen studenten onderzoeksvaardigheden zoals typologische en historische analyse, met een focus op experimental preservation en herbestemming. Daarnaast onderzoeken zij museale architectuur en scenografie en verdiepen zij zich in ontwerpmethodologieën en representatietechnieken om hun inzichten op een overtuigende manier te presenteren.

De Maastunnel met zijn prachtige, iconische kopgebouwen vormt het onderwerp van een hypothetische reconversie-opgave, waarbij we op zoek gaan naar het potentieel van deze eigenzinnige architectuur/infrastructuur als fictief museum.

De studio volgt een gefaseerde structuur en methodologische aanpak, gebaseerd op een double-diamond model (divergeren/convergeren), waarbij niet enkel het eindresultaat van tel is maar ook de weg ernaartoe van belang is.

De studio start met een grondige analyse van het rijksmonument, waarbij we zowel de stedenbouwkundige context als de morfologische en compositorische logica van de architectuur ontleden. We blijven daarbij bewust weg van de technische of functionele aspecten van de infrastructuur (ventilatiegebouwen) en focussen op vorm en typologie (cfr. 'architecture without content') van het stedelijke artefact an sich en in relatie met het landschap. Dit koppelen we aan een gericht (referentie)onderzoek*, waarvan de resultaten in groep gepresenteerd worden.

Nadien formuleren we in samenspraak een heldere ontwerp-opgave en onderzoeksvraag met een specifiek museaal programma en een afgelijnde zoekzone. Het opzet is om aan de hand van concrete cases het potentieel van zowel de tunnel als de paviljoenen te onderzoeken, en van daaruit een ontwerpvoorstel te formuleren en te presenteren.

Maura Put Between Grounds

Het ventilatiegebouw van de Maastunnel, ooit een gesloten machinegebouw aan de rand van het park, transformeert tot een publiek knooppunt waar stad, groen en rivier elkaar raken. Wat voorheen een barrière vormde, wordt opengebroken en omgevormd tot schakel. De ingreep is geen toevoeging van volume, maar van leegte: een snede die het gebouw splijt en een nieuwe route opent. Deze Void is zowel doorgang als bestemming; een transparante art-gallery die de bezoeker verleidt om te vertragen, rond te kijken, en vanzelf naar binnen te bewegen.

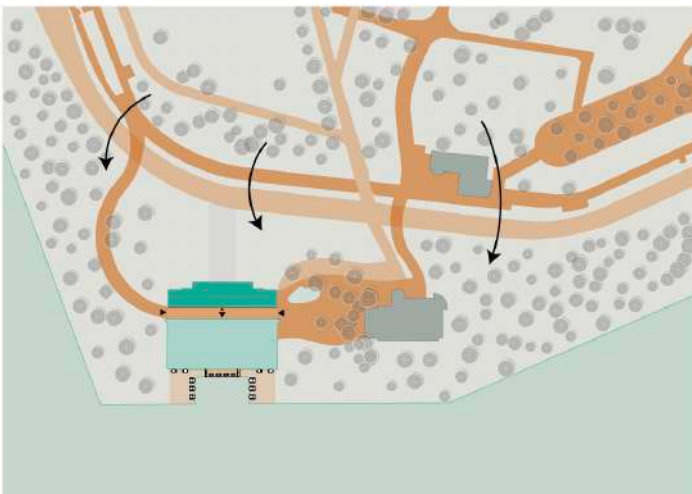
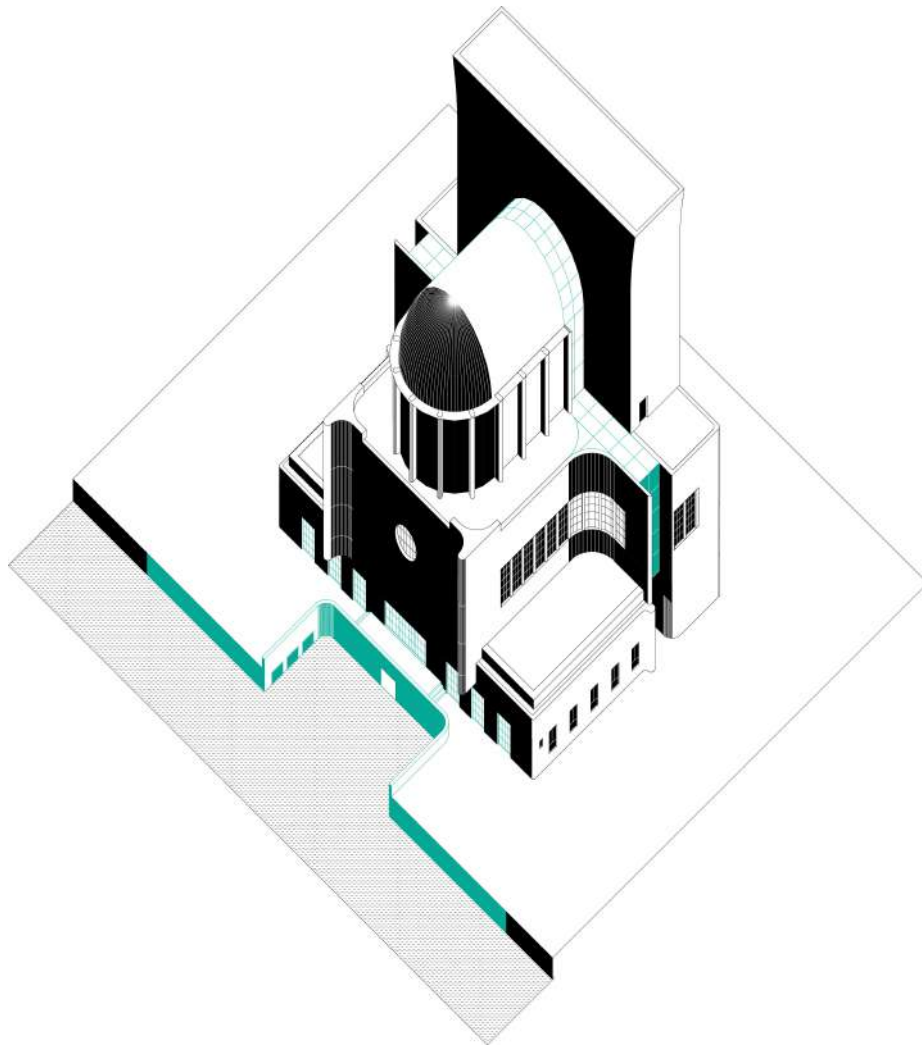
De kracht van het ontwerp ligt in de scenografie van de route. Het museum ontvouwt zich niet lineair, maar als een ritme van licht en donker, boven en onder, stilte en verrassing. Vanuit de open snede betreedt de bezoeker de entreehal, waar een trap richting de Maas leidt. Hier kruist de waterlijn de architectuur en ontstaat een zintuiglijke ervaring van plaats. Ondergronds opent zich een galerij die de verbinding legt met de geschiedenis van de tunnel. Vervolgens keert de bezoeker terug naar boven, waar hoge ruimtes met overvloedig daglicht en subtiele niveaus kunst tonen vanuit meerdere perspectieven. Uiteindelijk mondt de route uit in een theatrale, ronde zaal zonder daglicht, waarin grootschalige installaties hun volle kracht kunnen onvouwen.

Wat dit project laat zien, is dat transformatie niet altijd schuilt in massa of monumentaliteit, maar juist in het wegnemen. Door ruimte vrij te maken, ontstaat betekenis. De leegte geeft adem aan het gebouw en maakt het toegankelijk, uitnodigend, stedelijk. Zo wordt een gesloten monument opnieuw opgenomen in het ritme van de stad, niet om langs te lopen, maar om doorheen te gaan.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Jasper Stevens
Karel Verstraeten

STUDIO
Maastunnel Museum

STUDIO 5

71 EAST 71ST STREET

Category
MIDDELGROOT GEBOUW, A

Tutors
JOB FLORIS
CASPAR FRENKEN

Onderzoeksvaardigheden
Via analytische tekeningen, typologisch onderzoek en ruimtelijke reconstructies ontleden we Candela's ontwerpmethodiek en de onderliggende logica van zijn plattegronden. We onderzoeken hoe zijn ruimtelijke strategieën functioneerden binnen hun oorspronkelijke context en testen hun potentieel door ze toe te passen op eigentijdse woonopgaven.

Communicatievaardigheden
De onderzoeks- en ontwerpprocessen worden vertaald naar een tentoonstelling waarin analytische reconstructies en extrapolaties van Candela's werk samenkomen. Studenten presenteren hun bevindingen als een integraal geheel, aan de hand van 1:50 maquettes en ondersteunende tekeningen.

Rosario Candela (1890–1953) ontwierp in korte tijd enkele van de meest doordachte en invloedrijke appartementengebouwen van New York City. Zijn compacte oeuvre valt op door innovatieve woningplattegronden, subtiele ruimtelijke hiërarchie en zorgvuldig georkestreerde sequenties van representatieve ruimtes. Tegelijkertijd wordt de waardering voor zijn werk grotendeels bepaald door de exclusieve status van zijn gebouwen en hun beroemde bewoners, terwijl gedetailleerde documentatie schaars is en interieurs zelden toegankelijk zijn.

Deze studio combineert analytisch en interpretatief onderzoek om Candela's ontwerpmethodiek te doorgronden en toe te passen. Via tekeningen en ruimtelijke reconstructies onderzoeken we hoe hij binnen strikte randvoorwaarden—co-op structuren, *zoning-laws* en de integratie van bestaande interieurs—tot zijn kenmerkende oplossingen kwam. Dit onderzoek biedt niet alleen inzicht in zijn werkwijze, maar fungeert ook als experimentele grond om de toepasbaarheid van zijn ontwerpstrategieën te testen.

We werken toe naar een 'herontdekt' Candela-project—een overtuigend ontwerp dat zich logisch binnen zijn oeuvre voegt en nieuwe interpretaties mogelijk maakt. Studenten nemen verschillende rollen aan: als architecten, curatoren, opdrachtgevers en ontwikkelaars. Zo maken zij niet alleen een ruimtelijk overtuigend ontwerp, maar bevragen en vertalen zij Candela's methode naar nieuwe ontwerpprincipes.

De studio eindigt met een tentoonstelling waarin analytische tekeningen, reconstructies en ontwerpvoorstellen samenkomen als een extrapolatie van Candela's oeuvre—een onderzoek naar de overdraagbaarheid van zijn methode binnen en buiten zijn historische context.

Merve Coban-de Rooij Park Haven Negentig

Tijdens de studio 71 East 71st Street is intensief onderzoek gedaan naar de Italiaans-Amerikaanse architect Rosario Candela en zijn luxe appartementencomplexen in New York. De opgave was om zijn architectuurstijl te vertalen naar Rotterdam door een hoogbouwcomplex te ontwerpen voor grote gezinnen, zodat zij opnieuw naar de stad worden aangetrokken en kunnen profiteren van een stedelijke woonkwaliteit.

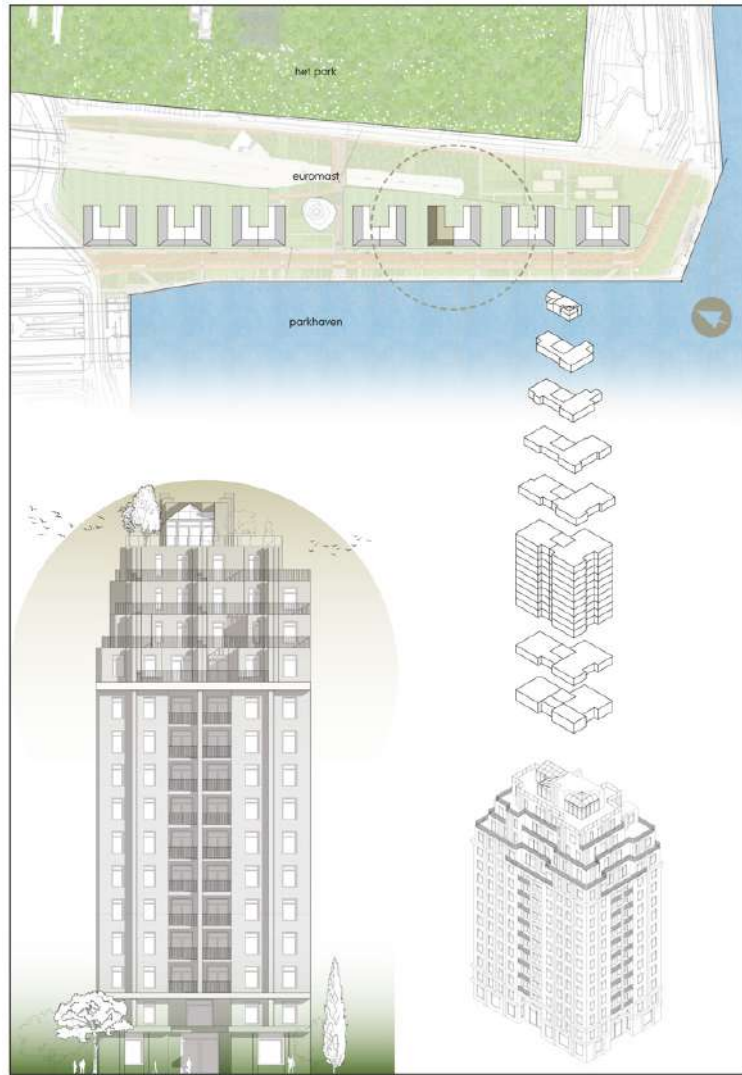
Candela's gebouwen zijn herkenbaar door de klassieke driedeling van plint, middenstuk en kroon. De kroon ontstond onder invloed van de 'Zoning Law' en werd geïnspireerd door de Italiaanse 'Hill Towns'. Daarnaast kenmerken zijn ontwerpen zich door ornamentiek, symmetrie, verticaliteit en materialen zoals metselwerk, natuursteen en kalksteen.

In mijn ontwerp krijgt deze driedeling een eigentijdse betekenis. Waar Candela's plinten vaak gesloten en massief ogen, koos ik voor een zachte, openbare plint die opgaat in de natuurlijke omgeving dankzij groene gevelstenen. Hier bevinden zich een werkcafé, kinderopvang en fietsenstalling: functies die bijdragen aan de levendigheid en sociale interactie. Het middenstuk bestaat uit ruime 4 à 5 slaapkamerappartementen die de structuur en symmetrie behouden, maar met loggia's meer buitenruimte bieden aan gezinnen. De kroon vormt geen besloten daktuin, maar een grote openbare seizoensdaktuin: een bovenwereld die contrasteert met de grijze drukke Rotterdam en collectieve kwaliteit toevoegt.

Ook in de plattegronden vertaal ik Candela's luxe op een hedendaagse manier. Zijn royale appartementen met hoge plafonds en duidelijke functiezones vormden de inspiratie. In mijn ontwerp zorgen hoge ramen voor licht en uitzicht op de haven en het park. Omdat de woningmarkt steeds krappere wordt, hebben slaapkamers ensuite badkamers, zodat jongvolwassenen langer zelfstandig thuis kunnen wonen. De centrale kern met keukens en eettafel fungeert als ontmoetingsplek voor het gezin, terwijl andere kamers, in de toekomst, flexibel inzetbaar blijven voor werk, hobby's of veranderende levensfasen.

Mijn stelling is dat luxe niet enkel voor de elite bestemd hoeft te zijn, maar in Rotterdam kan worden vertaald naar ruimtelijkheid, flexibiliteit en verbinding met groen. De grootste les binnen deze studio was hoe historische ontwerpprincipes eigentijds herinterpreteerd kunnen worden om hedendaagse woonproblemen zoals woningtekort en gezinsbehoeften aan te pakken.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

STUDIO 7: CLT X M4H

Category
LARGE BUILDING, A

Tutors
STEPHANIE ZEULEVOET
MACIEJ WIECZORKOWSKI
THIEME HENNIS
FALK LENNART KREMZOW

Research skills

The research component of the studio introduces students to the Community Land Trust (CLT) concept through lectures and workshops, focusing on its stakeholders, affordability, and environmental impacts. Students will compare CLT with traditional models and apply these principles to the M4H site, enhancing their understanding through expert dialogue.

Communication skills

This studio explores the Community Land Trust (CLT) model, focusing on the vital role of communication in architecture. Students will develop collaborative design processes, learn activist communication strategies, and experiment with non-standard techniques, ultimately creating unique representations tailored to their CLT designs while mastering both technical and communicative skills.

This studio explores the impact of the Community Land Trust (CLT) development model on the design of a mixed-use building in Rotterdam's M4H area. Unlike profit-driven developer models, CLT prioritizes community ownership, long-term affordability, and sustainability. Students begin by studying the CLT model, analyzing its principles through lectures, group work, and a study excursion to Brussels. This exploration highlights the involvement of various stakeholders, such as residents, municipalities, and local businesses, and examines how CLT-driven designs differ from traditional housing, focusing on aspects like the blurring of public and private spaces, compact living, and the use of sustainable materials.

In the second half of the studio, students develop individual designs based on insights gained from CLT principles. The focus is on creating a collective living environment and integrating public and shared spaces throughout the project. Students also experiment with alternative communication methods, such as pamphlets and manifestos, reflecting the activist roots of the CLT movement. The studio culminates in a presentation where students showcase their designs, informed by the lessons learned from CLT projects and theoretical analyses, emphasizing the unique opportunities and challenges of community-driven development in urban design.

Pim van Adrichem Bridge The Community

"Bridge the Community" onderzoekt de impact van het Community Land Trust (CLT)-model op de ontwikkeling van een gemengd gebruik gebouw in het M4H-gebied van Rotterdam. In tegenstelling tot commerciële modellen richt CLT zich op gemeenschapseigendom, langdurige betaalbaarheid en duurzaamheid. Het project bestudeert de principes van CLT via colleges, groepswork en een studiereis naar Brussel, waarbij de rol van belanghebbenden zoals bewoners, gemeenten en ondernemers wordt geanalyseerd. Het M4H-gebied, een voormalig industriegebied, wordt herontwikkeld tot een levendige woon- en werkomgeving. Dit project wil een betaalbare en inclusieve gemeenschap creëren, waarin bewoners samen met andere partijen beslissingen nemen. Het ontwerp legt nadruk op sociale interactie, de vervaging van privé- en openbare ruimtes, compact wonen en duurzaam bouwen. De focus ligt op het Keilewerf I-terrein, waar een innovatieve woonvorm wordt ontwikkeld.

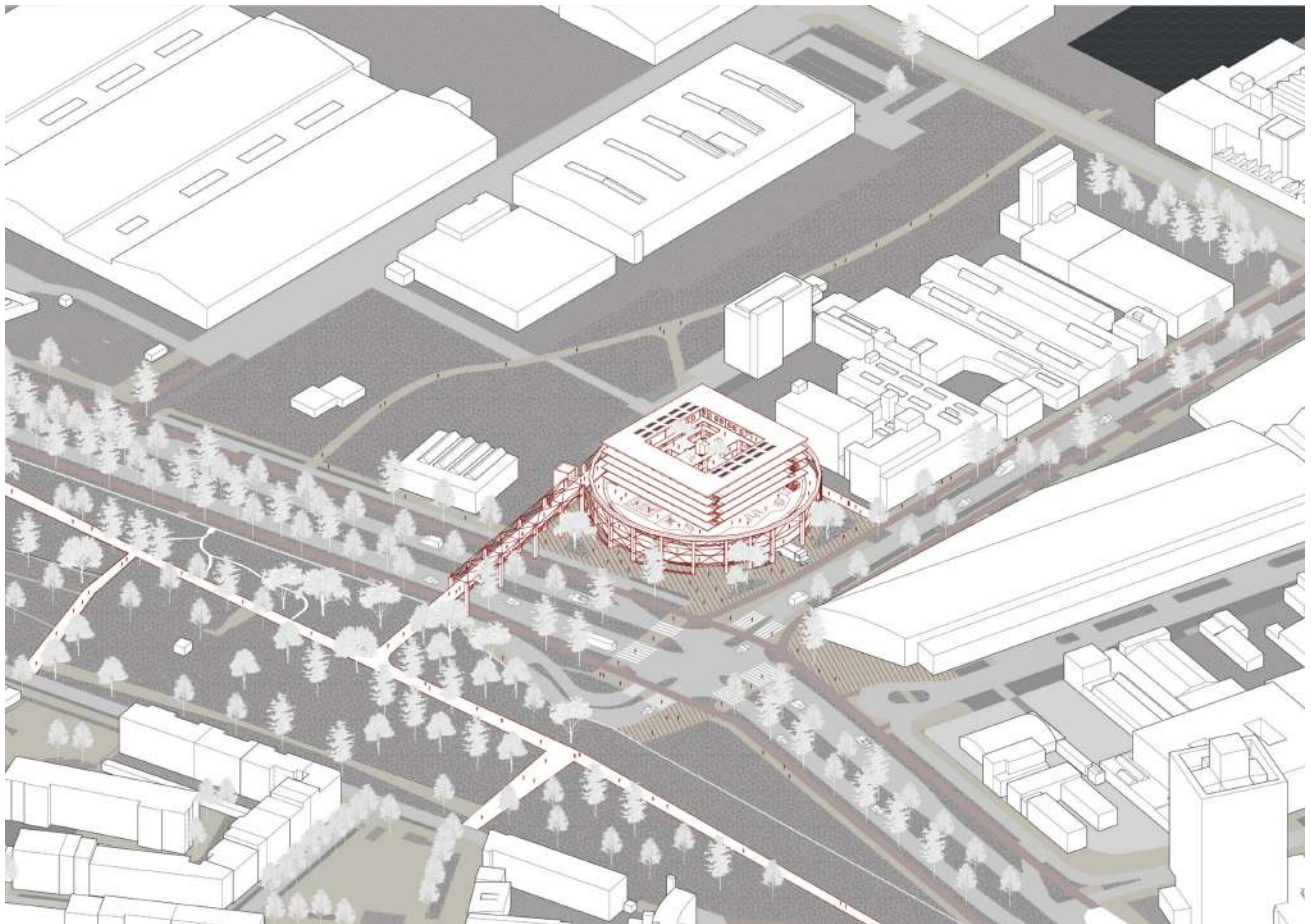
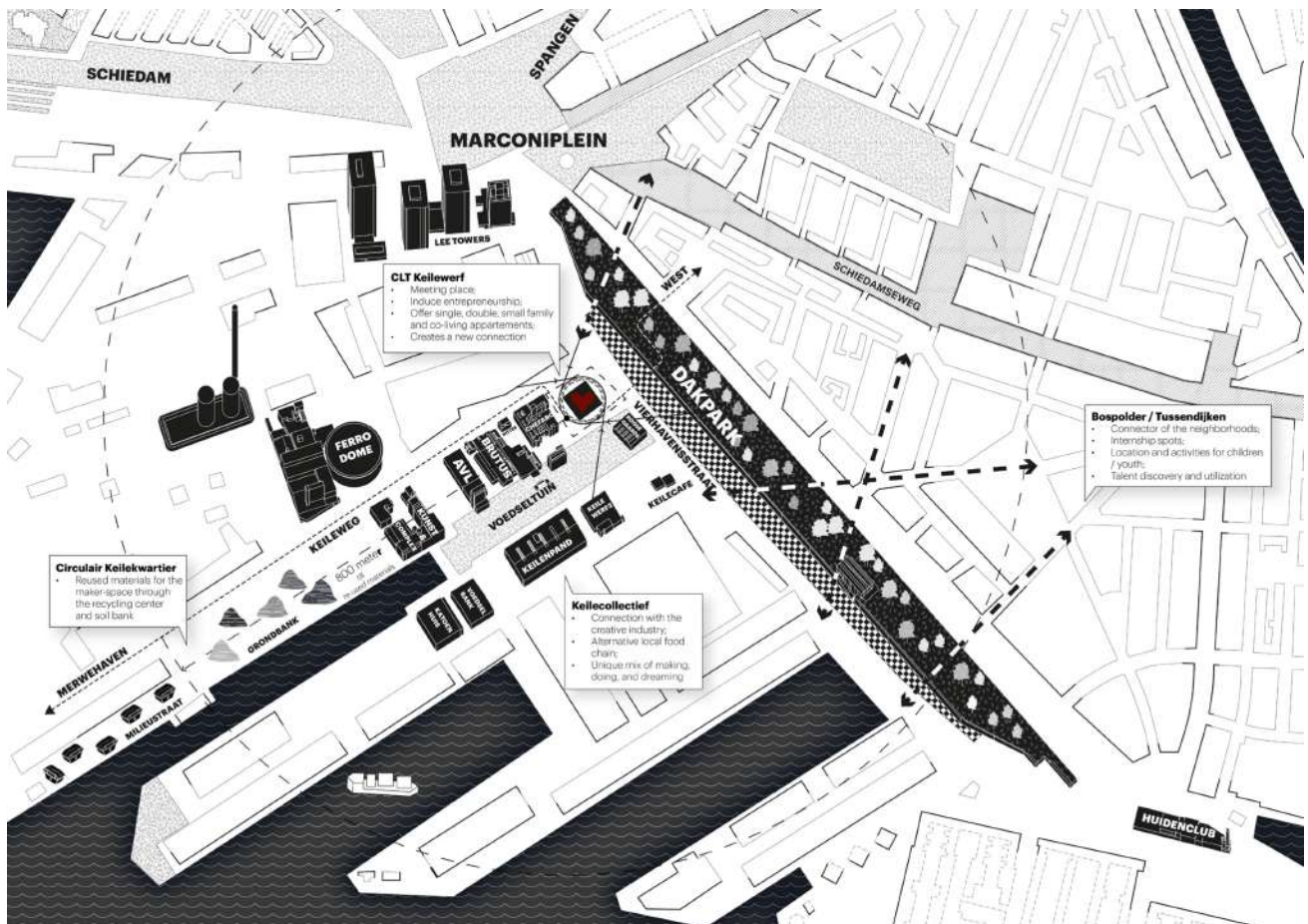
Een belangrijk onderdeel van het project is een langzaam verkeersbrug die wijken verbindt met het M4H-gebied. Deze brug fungeert tevens als opslag- en levend archief voor maakruimtes en het maakmarktprogramma. De maakruimtes bieden plaats aan bedrijven in verschillende groeifasen en zijn gekoppeld aan een recyclingcentrum en grondbank voor hergebruik van materialen. Daarnaast ondersteunt het programma buurtinitiatieven die bijdragen aan welzijn en sociale betrokkenheid. Het gemeenschappelijk huisvestingsprogramma is gebaseerd op een modulair raster, waarin bewoners flexibel hun woonruimte kunnen vormgeven. Besluitvorming gebeurt collectief: gemeenschappelijke ruimtes bevinden zich centraal, zodat bewoners elkaar ontmoeten voordat ze hun woning betreden. Dit bevordert een sterke sociale cohesie.

"Bridge the Community" gaat niet alleen over fysieke verbindingen, maar ook over het gezamenlijk vormgeven van de gebouwde omgeving. Het project laat zien hoe niet-standaard ontwerpoplossingen kunnen ontstaan door samenwerking. Het stimuleert een dynamische en verbonden gemeenschap, waarin wonen, werken en creëren samensmelten. Als stedenbouwkundige in opleiding was dit een waardevolle ervaring, waarbij het nadenken over woningplattegronden, gemeenschappelijke ruimtes, betaalbaarheid en alternatieve woonvormen centraal stond. Dit proces bood nieuwe inzichten in innovatieve ontwikkelmodellen en de sociale aspecten van huisvesting. Het heeft mij actief doen nadenken over alternatieve manieren en de verscheidenheid aan ontwerpoplossingen en niet-standaardoplossingen wanneer we samen iets bouwen. Het probeert een levendige, onderling verbonden gemeenschap te cultiveren die een unieke mix van maken, doen en dromen mogelijk maakt.

DOCENTEN
Stephanie Zeulevoet
Maciej Wieczorkowski
Thiemo Hennis
Falk Lennart Kremzow

STUDIO
CLT X M4H

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

STUDIO 11: B(S)XL, THE CITY AS A RESOURCE

Category
NEIGHBOURHOOD, S

Tutors
GIACOMO GALLO
PHILIPPE ALLIGNET
TSLIL STRAUSS
JACOPO GRILLI

Research skills
B(S)XL explores urban degrowth and circular economy. Starting with an onsite element (a stone, plant, cup, cloth...), we transform an approach into a future neighbourhood's building block, scaling from micro to macro. The studio includes guest lectures in Rotterdam and site visits in Brussels with local experts.

Communicative skills
Each student receives personalized communication guidance throughout the design process. Exploring the site, you learn to "sense" urban space and its dynamics, crafting a place's story from its fundamental elements. Using the materiality of those elements, you express concepts in your unique language.

Cities are the place where today's interlocked challenges of climate change and social justice accumulate. At the same time, they are the perfect testing ground for developing new solutions.

In the studio B(S)XL we decode the complexity of the urban and landscape system (XL) of Brussels. A system of interconnected elements and dynamics that requires the transformative action of design across multiple scales and domains of change. Starting from the micro-scale (S) of a single element picked on site, we develop the building blocks to transform an under-performing site into a future neighbourhood.

We challenge the current growth-driven urban design and architecture practices, exploring alternative development models for the city. We employ a low-tech approach to rethink how we live, work, move, and experience the urban environment.

With this assignment we address the power and the responsibility of designers in a post-growth culture – and invite you to develop your critical standpoint in the debate as the new generation of city-makers.

Quintus Drop Agriforma Circularis

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

Kansen voor een duurzame economie

Brussel groeit met 8.000 inwoners per jaar. Deze verstedelijking gaat ten koste van groene en open ruimtes, cruciaal voor biodiversiteit, recreatie en klimaatadaptatie. De verharding en het overkluizen van waterlopen, zoals de Zenne, veroorzaken bovendien hittestress en wateroverlast. Een kansrijke ontwikkeling is de herbestemming van een voormalig spoorwegknooppunt in het stadsdeel Schaarbeek-Vorming. Met een rijke combinatie aan groothandels, logistiek, transport en productie vormt het de economische schakel tussen stad en regio. De traditionele industrie en verkeersdrukte zorgen echter voor aanzienlijke uitstoot: 3.400 kiloton CO₂ per jaar, gelijk aan 15.000 retourvluchten naar de maan. Na decennia van spoorwegindustrie en bouwafval is de bodem vervuild en ontoegankelijk voor gebruik. Dit project verkent hoe de locatie kan uitgroeien tot een duurzaam productielandschap, waarin stedelijke reststromen worden ingezet als grondstof voor biodiversiteit en een nieuwe circulaire economie.

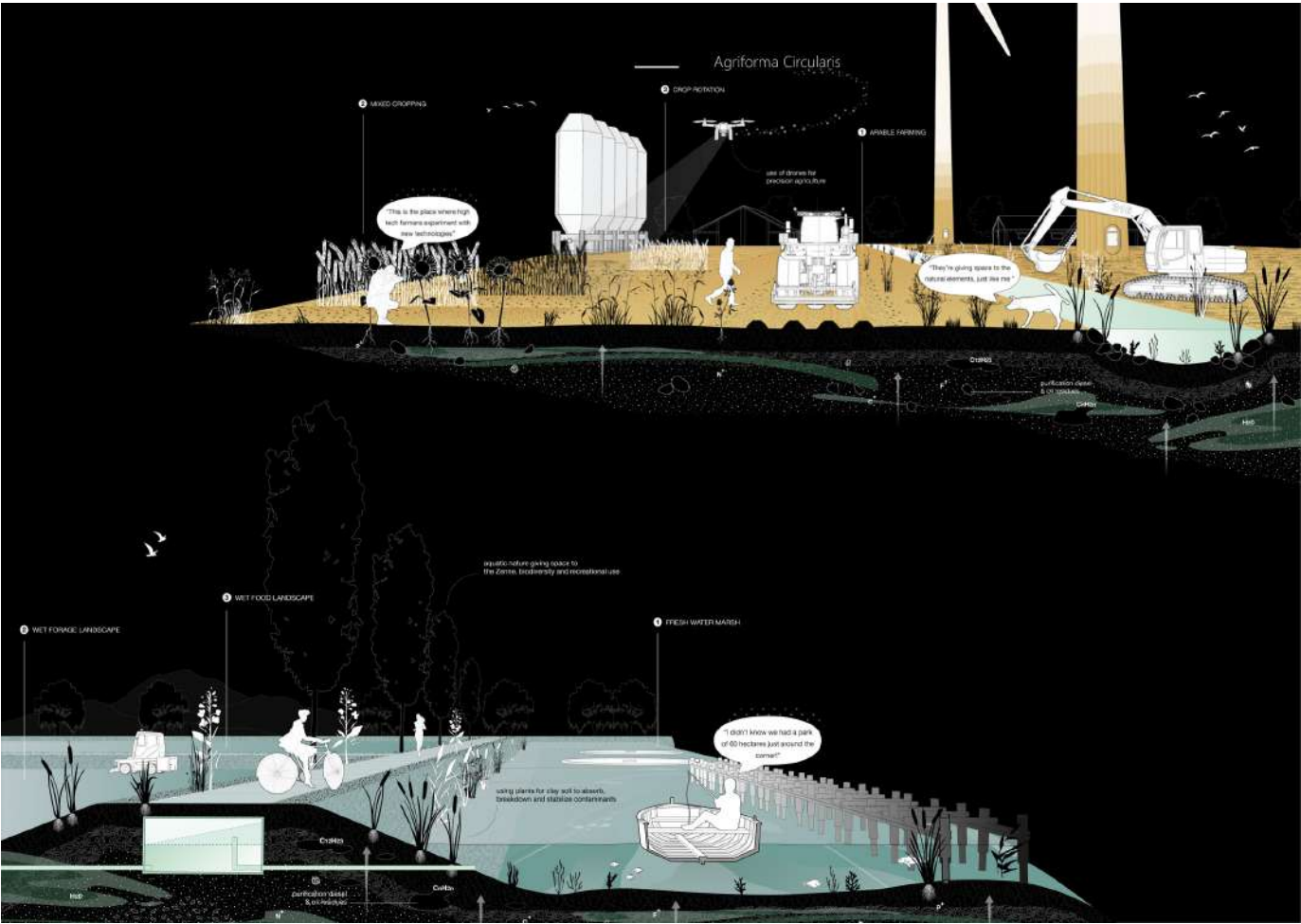
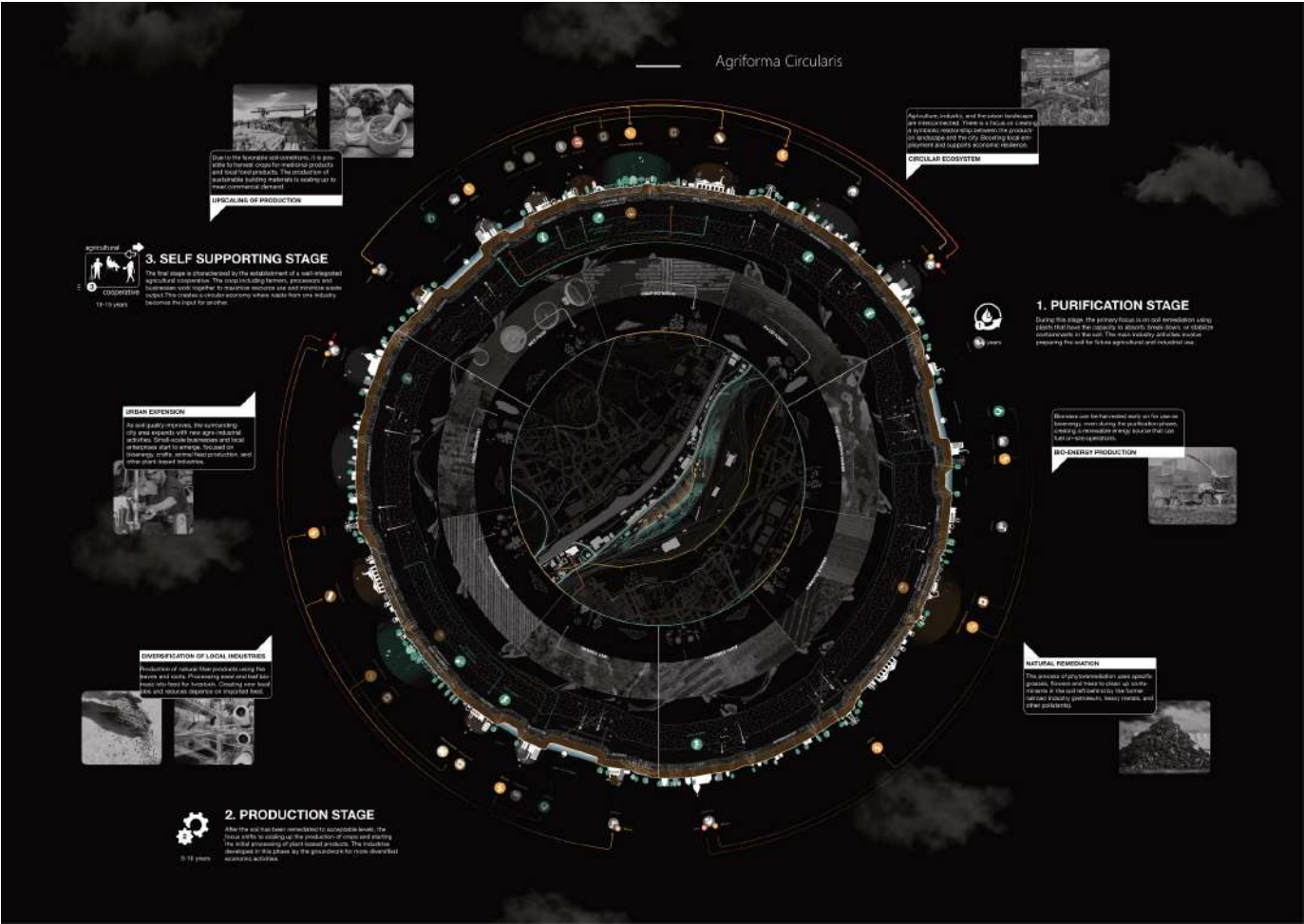
Een pleidooi voor stedelijk ontgroeien

Agriforma Circularis ziet Schaarbeek-Vorming niet als traditionele ontwikkelruimte, maar als kans om het stedelijk metabolisme van Brussel te benutten voor een duurzame toekomst. Het manifest laat de onderlinge dynamieken zien van tijd, grondstofstromen en ruimte. Organisch afval (40% van het stedelijk afval) kan jaarlijks 39 ton lokaal geproduceerd compost opleveren, genoeg om de 60 hectare grond in 15 jaar te verrijken en de vervuilde bodem op natuurlijke wijze te zuiveren. De transformatie verloopt in drie fasen:

1. Zuivering (0-5 jaar): De combinatie van compost en specifieke planten zuiveren de bodem. Geoogste planten worden verwerkt tot biogas en compost die daarmee opnieuw een duurzame grondstof voor transport en bodemzuivering in het gebied vormen.
2. Productie (5-10 jaar): De gezuiverde bodem wordt geschikt voor duurzame landbouwmethoden, met focus op gewassen die biodiversiteit en bodemgezondheid bevorderen:
 - a. Een aquatisch landschap dat ruimte biedt aan wateropvang en de productie van natte voeder gewassen (linksonder).
 - b. Precisielandbouw waarmee de productie van vezelproducten op gang komt voor nieuwe circulaire industrieën zoals diervoeder en textiel (rechtsboven).
 - c. Boslandbouw voor het verbouwen van duurzame bouwmaterialen zoals vlas, bamboe en hennep (rechtsonder).
3. Zelfvoorziening (10-15 jaar): Een agrarische coöperatie met een focus op circulariteit komt tot stand waarbij grondstoffenverbruik wordt gemaximaliseerd en de uitstoot van afvalstromen geminimaliseerd.

DOCENTEN
Giacomo Gallo
Philippe Allignet
Tsil Strauss
Jacopo Grilli

STUDIO
B(S)XL, The City as a Resource

STUDIO 9: BIO-REGIO ZEE-LAND

Categorie
STRAAT, S/A

Docenten
EILEEN STORNEBRINK
WILLIE VOGEL
MAUD VAN DEN BEUKEN

Onderzoeksvaardigheden
Netwerkdelen en
integraal analyseren door de
schalen heen staan in deze
studio centraal. Wij zullen
veldonderzoek doen waarbij
kaarten, doorsneden en
diagrammen belangrijk zijn.
Daarnaast zullen studenten
inzoomen op een materiaal
om hiervan het narratief te
presenteren door middel van
samples, verhalen en ontwerp.

Communicatievaardigheden
Gezamenlijk onderzoeken wij
de materiaalstromen van een
regionaal gebied en kijken hoe
deze kan worden omgebogen,
beïnvloed en gebruikt om mee
te ontwerpen en te bouwen.
In het eerste deel van het
semester zal worden gewerkt
aan een gezamenlijk onderzoek.
De individuele projecten
zullen worden gepresenteerd
middels verschillende
presentatietechnieken.

De provincie Zeeland heeft een rijke geschiedenis door haar vruchtbare delta gronden. De inwoners hebben een sterke relatie met hun omgeving en leven met het water. In loop van de jaren is het gebruik van het landschap veranderd en worden de eilanden nu vooral ingezet als akkerland. Het gebruik van de landbouw wordt echter steeds meer bedreigd en vragen verzilting en stikstofproblematiek om aanpassingen en transformatie.

In deze ontwerpstudio onderzoeken wij hoe Zeeland kan ondersteunen in een nieuwe bouwcultuur waarin biobased materialen centraal staan. Gezamenlijk (in groepjes van 3-4 studenten) wordt de provincie als "bioregio" onderzocht en worden enkele lokale materialen en gewassen door middel van deskresearch en veldwerk geanalyseerd. Vervolgens zullen er duo's worden gevormd rondom één van de lokale materialen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan aardappelen, zeewier, mosselen of wilgen. Deze materialen zullen leidend zijn in het vinden van een geschikte locatie. De duo's ontwikkelen een lokale strategie en ontwerpen een werkplaats waarin het materiaal kan worden gecultiveerd en/of verwerkt tot producten. De werkplaats moet zelf een toonbeeld worden van het lokale materiaal, waarin het centraal komt te staan in de materialisatie van de vormgeving.

Gedurende het proces worden inspirerende lezingen georganiseerd rondom het thema van biobased bouwen, door vertegenwoordigers van o.a. Atelier LUMA, Biobased Creations en de Green Village (TU Delft). In dialoog onderzoeken we hoe we een nieuwe bouwcultuur kunnen vormgeven in een gebouw vanuit de lokaal beschikbare grondstoffen.

Shamal Soltani en Winston Jacques

BioRegio ZeeLand

De studio begon met een verdieping in biobased bouwen en hoe je (nog niet) bestaande reststromen kunt inzetten om regionale productie mogelijk te maken. Wij hebben ons verdiept in de Biesbosch; de lokale productie, de onderhoudsplannen en aanwezige materialen. We hebben met name klei, riet en wilgen geanalyseerd vanwege de grote aanwezigheid in het gebied en het restant uit het onderhoud.

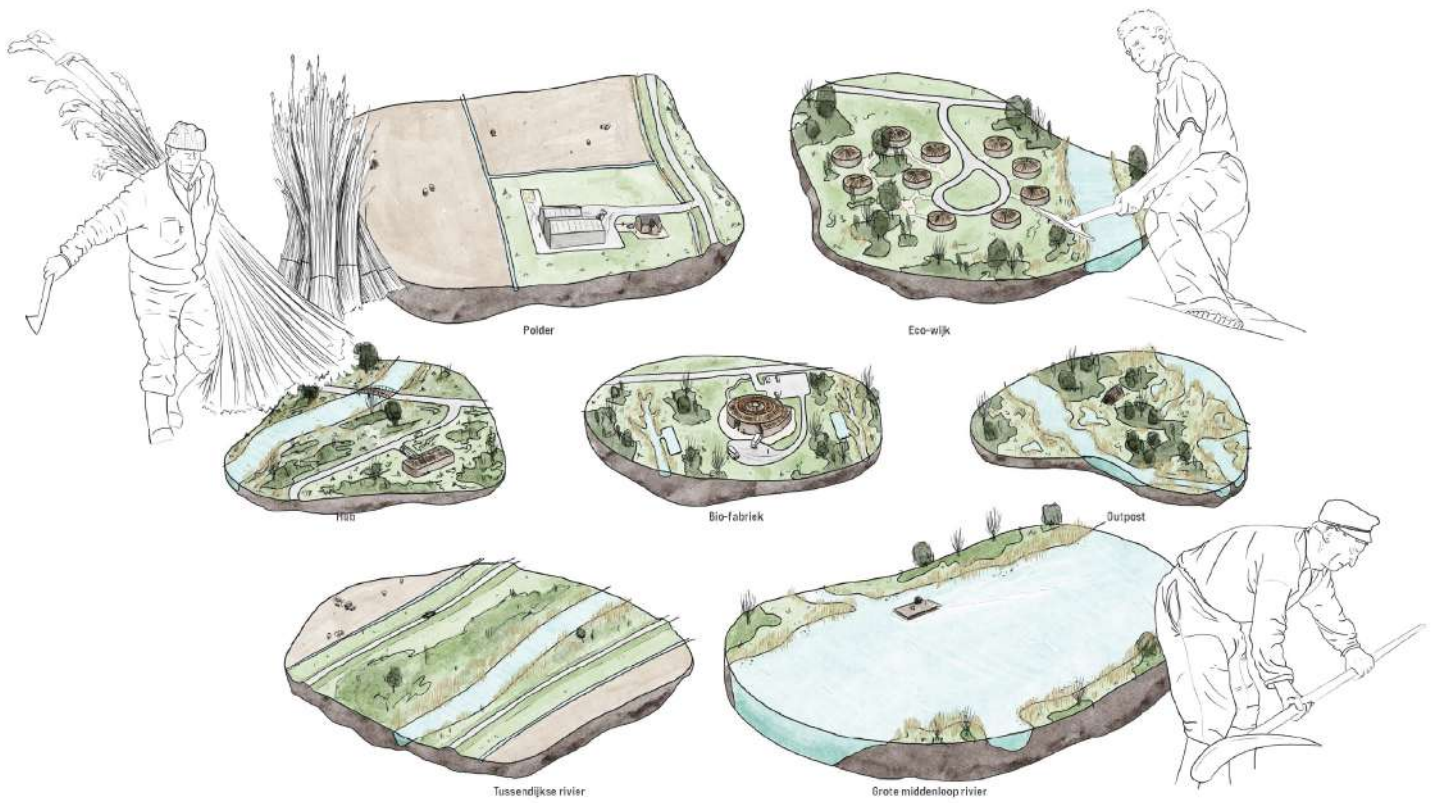
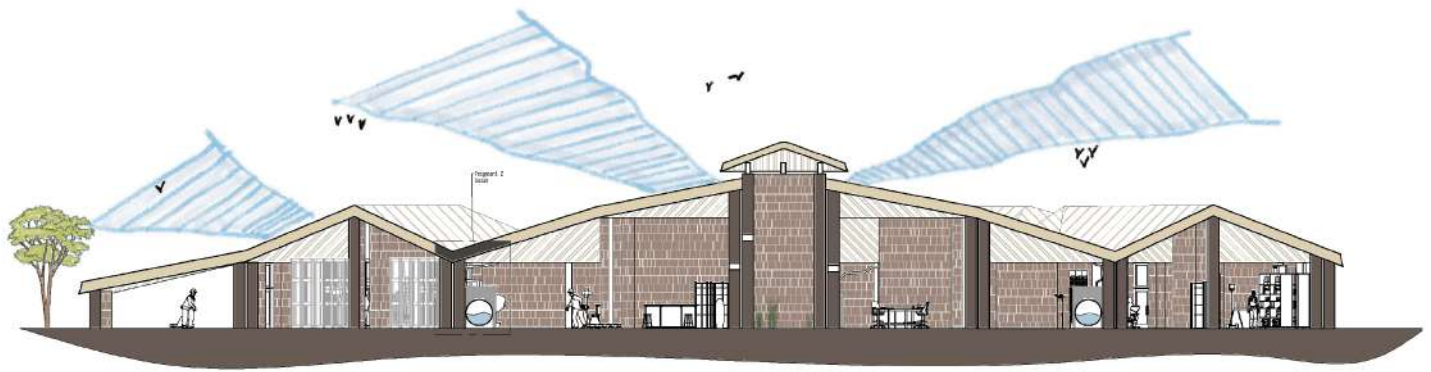
Dit project werd voor ons een deep dive in de historie van de Biesbosch. We ontdekten hoe het landschap van vóór de mens kwam is veranderd naar nu en hoe de cultuur deels is verdwenen. Met name oude ambachten en bouwtechnieken zijn verdwenen. Wij zagen een kans ontstaan een concept uit te werken hoe we middels bestaande productstromen en onderhoudsplannen het landschap van de Biesbosch ruimte konden geven zichzelf te gaan herstellen. Na het vele inpolderen voor landbouw zijn het uiteindelijk de Deltawerken die de Biesbosch definitief hebben afgesloten van natuurlijke watergetijden. Het oermoeras dat een grote diversiteit van soorten huisvestte, was afhankelijk van die getijden. Met de sluisen gesloten zijn die wegen gevallen en zo ook het landschap. Waterkwaliteit is uitermate slecht geworden, wat de kwaliteit van riet en wilgen verminderde en de ambacht deed verdwijnen met concurrentie met buitenlandse import.

Door de samenwerking tussen stedenbouw en architectuur zijn we door alle lagen gaan analyseren en ontwerpen. We hebben geleerd dat die samenwerking in dit concept cruciaal was voor de detaillering en geloofwaardigheid van ons product. Door het regelmatig terugkoppelen van grootschalige bevindingen met het gebouw en bouwsteen hebben we een concept weten te maken wat verplaatsbaar, herbruikbaar en biobased is en blijft. Niet alleen hebben we een alternatieve bouw- en gebruiksmethode gemaakt. Natuurherstel en herintroductie van oude wilg en riet ambacht worden gegarandeerd. De belangrijkste les uit dit project is het inzien dat je met natuurlijke materialen en zonder chemische processen een bouwsteen kunt maken wat toepasbaar is in allerlei vormen, afbreekbaar is en natuurvoeding biedt om lokaal te herstellen. In theorie betekent dat dat we constructies kunnen maken die zonder footprint kunnen verdwijnen en elders kunnen worden opgebouwd. Het enige dat overblijft is puur natuurlijk landschap.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Eileen Stornebrink
Willie Vogel
Maud van den Beuken

STUDIO
Bio-regio Zee-land

STUDIO 11

GEZONKEN STAD

Categorie
WIJK, S

Docenten
JENS JORRITSMA
THIJS DE BOER
PAUL ZWAGERMAN

Veel steden in West-Nederland zijn gebouwd op een slappe bodem en zakken langzaam weg. Wat als we bodemdaling accepteren in plaats van ertegen te vechten? Hoe zien steden er dan uit en hoe wonen, ontmoeten en bewegen we ons door deze steden? In deze studio ontdekken we een bodem- en watergestuurde werkelijkheid van een 'Gezonken Stad' in het jaar 2100.

We gaan aan de slag met een stad die al eeuwen zakt, Gouda. Op het eerste oog lijkt de gemiddelde wijk in Gouda op een wijk in Enschede of Heerlen, maar wat als we de landschappelijke condities van de ondergrond als basis nemen om de stad te transformeren? We vertrekken vanuit het scenario in 2100 dat Gouda volgens prognoses blijft zakken.

Onderzoeksvaardigheden
Het onderzoek richt zich op analyse en positionering van wijktypen zowel stedenbouwkundig als bodemkundig. Aan hand van het onderzoek formuleren wij uitgangspunten voor gerichte ontwerpinterventies op de schaal van stad, buurt en straat met lange termijnontwikkeling in de focus.

Communicatievaardigheden
Wij werken individueel aan nieuwe vormen van verbeelding van de toekomst van de stad. Er wordt gewerkt met verschillende technieken, denk aan collages, fotografie en maquettes. Individuele projecten worden samengebracht in één totaal doorsnede van Gouda in 2100.

Door middel van een analyse van verschillende wijktypen leren we meer over de stedenbouwkundige en bodemcondities van verschillende delen van de stad. Studenten kiezen een wijktype op een doorsnede van oude binnenstad tot het buitengebied. Aan de hand van thema's als wonen, mobiliteit en klimaatadaptatie werkt elke student aan een toekomstperspectief van een specifiek stuk stad. Studenten wordt gevraagd op drie schaalniveaus te werken. Positionering van het project op schaal van de stad (L), een uitwerking op wijk/buurniveau (M) en verbeelding op straatniveau (S). In het communicatiedeel werken de studenten individueel naar een fysieke representatie van hun ontwerp. De studentenprojecten worden onderdeel van een tentoonstelling 'Gezonken Stad op het Nationale Bodemdalingscongres eind 2025.

Stef Vellekoop Goudse Bodemwaag

Nederland beheerst al eeuwen het landschap, zoals bij de drooglegging rond Gouda. Die ingrepen werken nu door, de stad zakt weg. Het vroegere moeras werd akkerland, turfwinning gebied en weide, steeds economisch benut. Groei van handel en bevolking vergrootte de druk op het landschap. Huidige maatregelen, zoals water wegpompen en straten ophogen, zijn kostbaar, verergeren de problematiek en bieden geen duurzame oplossing. Zo verandert het landschap van inkomstenbron in kostenpost.

Het huidige model is onhoudbaar. Niet langer wegpompen, maar ruimte maken voor water. Zonder transitie verliezen land en stad hun waarde en leefkwaliteit. Stad en land delen dezelfde uitdaging, maar vragen verschillende oplossingen. De stad wordt losgekoppeld van de bodem zodat water ruimte krijgt, terwijl landbouw moet overstappen op andere (natte) vormen.

Door de onbenutte stadsrand in te zetten, kunnen stad en land opnieuw sociaal en economisch verbonden raken. Een nieuwe waag speelt hierin een centrale rol. Het is een fysieke en symbolische plek, centraal in de stadsrand, waar boeren hun producten direct aan burgers kunnen aanbieden en waar burgers elkaar ontmoeten. Het amfibisch platform volgt de ritmiek van het slagenlandschap, met bebouwing die verwijst naar de stad. Zo verbindt de Bodemwaag een ode aan het verleden en toekomst, stad en land, boer en burger, en staat zij symbool voor vernieuwing en verbondenheid.

Mijn onderzoek begon met de vraag hoe stad en land ingericht kunnen worden tegen bodemdaling. Al snel bleek dat Gouda's historische welvaart voortkwam uit de wisselwerking tussen stad en land, een relatie die nu is verdwenen doordat de stad het land verdringt. Daarom richtte ik me naast oplossingen voor bodemdaling ook op het herstellen van die verbinding. Ik koos bewust tegen woningbouw in de stadsrand om landschap en bodemfuncties te behouden, en ontwikkelde een alternatief programma dat de historische band tussen stad en land, boer en burger versterkt.

Rotterdamse
Academie van
Bouwkunst

DOCENTEN
Jens Jorritsma
Thijs de Boer
Paul Zwagerman

STUDIO
Gezonken Stad

